

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ

«Τούτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν» (Β' Κορινθ. ιγ', 9)

I

Cantica on the Person of Christ

I (1 Kr.)

ON THE NATIVITY
(MARY AND THE M)

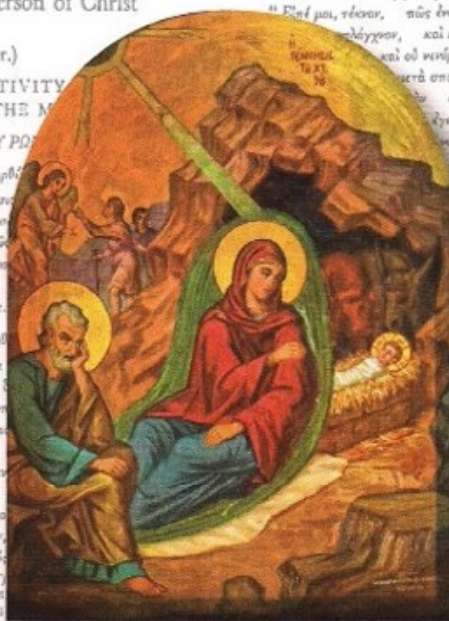
Acrostichis: ΤΟΥ ΤΑΠΕΙΝΟΥ ΡΟ

Prooemium: Ἡ παρθέ

Ἡ παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον
καὶ ἡ γὰρ τὸ στήθει· τῷ ἀποστόλῳ
ἀγγέλοι μετὰ παιρέων δοξαλογοῦν
μῶν δὲ μετὰ δούλων· ὁδοποιεῖται
δὲ ἡμῶς γὰρ ἐγγισθῇ
|· παιδὶον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων θεός.

Sicophan: Τὴν Ἐδὴν Βηθ

α' Τὴν Ἐδὴν Βηθλεὴμ ἤρασε, δεῖτε
τὴν τρυφήν ἐν κρυφῇ ἠύραμεν,
τὰ τοῦ παραδείσου ἐνδοξὰ τοῦ οὐ
ἐκεῖ ἐφάνη ρίζα ἀπόστατος βλα
ἐκεῖ πύργος φρούρα ἀνέκρινεν,
οὐ πικρὸν δαΐδον πρὶν ἐλεθίσθαι
ἐκεῖ παρθένος τοσοῦτον βρέφος
τὴν δῶρον ἐπαυσε εὐδὸς τὴν το
διὰ τοῦτο πρὸς τοῦτο ἐπεκρίθην,
|· παιδὶον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων θεός.
I Coloss: AB (Prooem. et α'-α'), α'-αδ)
(Prooem. et α'-α') JMFPS (Prooem. et
Edicula: Tunc A.S. I Cam. I; Miam B.Z.
πρ. 88 sq.
Titulu: On the Nativity I (Mary and the M)
κατέλκετο γὰρ τὸν τοῦτο ἡμῶν Ἰσοῦ Χριστοῦ, αὐτὸς ὁ
Δὸς τοῦτο· ἀποκρίσεις α'
Modu: ἔχει γ
ἀποκρίσεις: Τὸ τοσοῦτον ῥωμαῖο δὲ ἔπει· BDD: ἔπει τοῦτο.
α' AEDCJMFPS 3' ἀπὸς) PMS: ἔπει τοῦτο. "

«Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν Ὑπερούσιον τίκτει».

Τεύχος 55ον ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΦΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ
ΧΙΟΣ

Λαξολογία ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει τῆς Χίου
ἀπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγόν. (11.11.2020).

Τέλεσις ἀρχαιοτάτης Θείας Λειτουργίας Ἀγ. Μάρκου εἰς τὸν Ἱ. Ν. Ἀγ. Μάρκου
Βροντάδου ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Ἀγγελῆ. (03.12.2020).

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

+ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΑΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

***

Τιμώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί καὶ προσφιλέστατα τέκνα,
Συμπορευόμενοι μετὰ τὴν Παναγίαν Παρθένον, τὴν ἐρχομένην «ἀποτεκεῖν ἀπορρήτως» τὸν προαιώνιον Λόγον, καὶ ἀτενίζοντες τὴν ἐτοιμαζομένην νὰ ὑποδεχθῇ τὸ Θεῖον Βρέφος Βηθλεέμ, ἰδοὺ ἐφθάσαμεν καὶ πάλιν τὰ Χριστοῦγεννα, ἐμπλεοὶ αἰσθημάτων εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Θεόν τῆς ἀγάπης. Ἡ πορεία πρὸς τὴν μεγάλην ἑορτὴν τῆς κατὰ σάρκα Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου ἦτο ἐφέτος διαφορετικὴ ὡς πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς συνθήκας, λόγῳ τῆς σοφοῦσης πανδημίας. Καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ, ἡ συμμετοχὴ τῶν πιστῶν εἰς τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας, ἡ ποιμαντικὴ μέριμνα καὶ ἡ καλὴ μαρτυρία ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπέστησαν τὰς συνεπείας τῶν ὑγειονομικῶν περιορισμῶν. Πάντα ταῦτα ὅμως δὲν ἀφοροῦν εἰς τὴν ἐσωτάτην σχέσιν τοῦ χριστιανώμου λαοῦ μετὰ τὸν Χριστόν, εἰς τὴν πίστιν εἰς τὴν πρόνοιαν Αὐτοῦ καὶ τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸ «ἐν, οὗ ἐστι χρεῖα»¹.

Εἰς τὰς ἐκκοσμιζομένης κοινωνίας, τὰ Χριστοῦγεννα ἔχουν ἀποχρωματισθῇ, κατέστησαν ἡ ἑορτὴ τῆς ἐπιδεικτικῆς καταναλώσεως καὶ τῆς κοσμικότητος, χωρὶς ὑποψίαν ὅτι κατὰ τὴν ἁγίαν ταύτην ἡμέραν τιμῶμεν τὸ «ἀεὶ μυστήριον»² τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως. Ὁ χριστιανοπρεπὴς ἑορτασμός τῶν Χριστοῦγεννῶν ἀποτελεῖ σήμερον πρᾶξιν ἀντιστάσεως εἰς τὴν ἐκκοσμίκευσιν τῆς ζωῆς καὶ εἰς τὴν ἐξασθένησιν ἢ καὶ νέκρωσιν τῆς αἰσθήσεως διὰ τὸ μυστήριον.

Ἐν τῇ σαρκώσει τοῦ Λόγου ἀποκαλύπτεται τὸ περιεχόμενον, ἡ κατεύθυνσις καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως. Ὁ παντέλειος Θεὸς ὑπάρχει ὡς τέλειος ἄνθρωπος, διὰ νὰ δυνθῶμεν νὰ ὑπάρξωμεν «μετὰ τὸν τρόπον τοῦ Θεοῦ». «Ὁ Θεὸς γὰρ ἐνηνθρώπησεν, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν»³. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι, κατὰ τὴν βαυτοχάστου ἐκφρασιν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, «θεὸς κεκελευσμένος»⁴, «ζῶν θεούμενος»⁵. Αὐτὴ εἶναι ἡ ὑψίστη τιμὴ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἡ ὁποία ἀποδίδει εἰς τὴν ὑπαρξίν του ἀνυπερβλήτον ἀξίαν. Ἐν Χριστῷ, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καλοῦνται εἰς τὴν σωτηρίαν. Ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, «οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἐν δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θῆλῳ» πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ», θεολογεῖ θεοπνεύσεως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος⁶. Πρόκειται περὶ

¹ Πρβλ. Λουκ. ι', 42.

² Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, *Κεφάλαια διάφορα Θεολογικά καὶ Οἰκονομικά περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας*, ἐκατοντὰς πρώτη, ΠΒ', PG 90, 1184.

³ Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, *Περὶ ἐνανθρωπήσεως*, 54.

⁴ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, *Εἰς τὸν Μέγαν Βασίλειον Ἐπίταφος*, PG 36, 560.

⁵ Τοῦ αὐτοῦ, *Λόγος ΜΕ'*, *Εἰς τὸ Ἅγιον Πάσχα*, PG 36, 632.

⁶ Γαλ. γ', 28.

μῆδς καθοριστικῆς ἀνατροπῆς εἰς τὸν χῶρον τῆς ἀνθρωπολογίας, εἰς τὴν ἱεράρχησιν τῶν ἀξιών, εἰς τὴν θεώρησιν τοῦ ἡθους. Ἐκτοτε, ὅστις θίγει τὸν ἄνθρωπον, στρέφεται κατὰ τοῦ Θεοῦ. «Οὐδὲν γάρ ὅσον ἄνθρωπος ἱερὸν, ὃ καὶ φύσεως ἐκονήνησεν ὁ Θεός»⁷.

Χριστοῦγεννα εἶναι ὅλη ἡ θεανθρωπινὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Χριστὸς διηνεκῶς βιοῦται ὡς ὁ Ἦν, ὁ Ἵν καὶ ὁ Ἐρχόμενος. Ὁ «ἐν ἀγκάλαις τῆς Μητρὸς» εἶναι ὁ «ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Πατρὸς», τὸ παιδίον Ἰησοῦς εἶναι ὁ σταυρωθεὶς, ἀναστάς καὶ ἐν δόξῃ ἀναληφθεὶς εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ὁ δίκαιος κριτὴς καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης. Αὐτὸ τὸ ἀνέκφαντον μυστήριον δοξάζομεν ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, αὐτὸ διακονοῦμεν, διακονηθέντες καὶ διακονούμενοι συγχρόνως ὑπ' αὐτοῦ. Αὐτὸ διετύπωσε θεοπνεύστως, «ἐπομένη τοῖς ἁγίοις Πατράσιν», ἡ ἐν Χαλκηδόνι Δ' Οἰκουμενικῇ Σύνοδος. Τὸ «δόγμα τῆς Χαλκηδόνος», τὸν ὑπὲρ λόγον καὶ ἐννοίαν τρόπον τῆς προσλήψεως τῆς σαρκὸς τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, «ψάλλει» διὰ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐκφραστικῆς, τῆς ὁργανώσεως τοῦ ἱεροῦ χώρου, τοῦ ἐντυπωσιακοῦ τροῦλλου, ὁ ὁποῖος ἀπεικονίζει τὴν τὰ πάντα συνέχουσιν θεῖαν φιλανθρωπίαν καὶ συνάπτει τὰ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια, διὰ τῶν εἰκόνων καὶ τοῦ διὰ κόσμου, διὰ τῆς μοναδικῆς θεολογικῆς γλώσσης τῆς ἐκπάγλου φωτοχυσίας, ὁ παννίερος ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἐν τῇ Πόλει τῶν Πόλεων, τὸ καύχημα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τὸ κλῆσμα τῆς οἰκουμένης.

Ἐν μέσῳ περιστάσεων καὶ θλίψεων πολλῶν, ἡμεῖς σήμερον ἡ λιγυρὰ φωνὴ τοῦ «ἀγγέλου Κυρίου», τοῦ «εὐαγγελιζομένου χαρὰν μεγάλην... παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον σωτήρ, ὃς ἐστὶ Χριστὸς Κύριος»⁸. Ἐορτάζομεν τὰ Χριστοῦγεννα, προσευχόμενοι διὰ τοὺς ἐν κινδύνους καὶ ἀσθενείας ἀδελφούς ἡμῶν. Θυμιάζομεν τὴν αὐτοθυσίαν τῶν ἱατρῶν καὶ τῶν νοσηλευτῶν καὶ πάντων τῶν συμβαλλόντων εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς πανδημίας. Χαίρομεν διαπιστοῦντες, ὅτι ὁ ἀσθενὼν προσεγγίζεται ὑπ' αὐτῶν ὡς ἱερὸν πρόσωπον καὶ δὲν μετατρέπεται εἰς ἀριθμὸν, περιστατικόν, ἀντικείμενον, ἀπρόσωπον βιολογικὴν μονάδα. Ὡς ἐλέγχθη προσφυέστατα, ἡ «λευκὴ μιλούσα» τῶν ἱατρῶν εἶναι «ἕνα ἄσπρο ράσο», ἐκφράζει τὴν παραίτησιν ἀπὸ τῆς «ἐμόν» χάριν τοῦ ἀδελφοῦ, τὸ «ζητεῖν τὰ τοῦ ἐτέρου»⁹, τὴν ὁλικὴν ἀφιέρωσιν εἰς τὸν πάσχοντα. Εἰς αὐτὸ τὸ «ἄσπρο ράσο» καὶ εἰς τὸ ράσον τοῦ κληρικοῦ, σύμβολον ἀμφοτέρων θυσίας καὶ διακονικοῦ πνεύματος, ἡ ἐμπνευσις καὶ ἡ κινητήριος δύναμις εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία εἶναι πάντοτε δῶρον τῆς Θείας χάριτος, ποτὲ ἀποκλειστικῶς ἰδικὸν μᾶς κατόρθωμα.

Ἡ ἐπικίνδυνος πανδημία ἐκλόνησε πολλὰ αὐτονόητα, ἀπεκάλυψε τὰ ὅρια τοῦ τιτανισμοῦ τοῦ συγχρόνου «ἀνθρωποθεοῦ» καὶ ἀνέδειξε τὴν δύναμιν τῆς ἀλληλεγγύης. Ὁμοῦ μετὰ τὴν ἀδιαμφισβήτητον ἀλήθειαν, ὅτι ὁ κόσμος μας ἀποτελεῖ ἐνότητα, ὅτι τὰ προβλήματα μας εἶναι κοινά, καὶ ἡ λύσις τῶν ἀπαιτῶν σύμπερξιν καὶ συμπόρευσιν, ἀνεδείχθη ἐξόχως ἡ ἀξία τῆς προσωπικῆς συμβολῆς, τῆς ἀγάπης τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτου, ἡ ὁποία ὑπερβαίνει τὸ ἀνθρώπινον μέτρον. Ἡ Ἐκκλησία συμπαρίσταται ἐνεργῶς, ἐργῶ καὶ λόγῳ, πρὸς τοὺς ἐμπεριστατούς ἀδελφούς καὶ προ-

⁷ Νικολάου Καβάσιλα, *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, ΣΤ', PG 150, 649.

⁸ Λουκ. β', 9-11.

⁹ Α' Κορ. ι', 24.

σεύχεται διά τήν ἐνίσχυσιν αὐτῶν, τῶν συγγενῶν καί τῶν ὑπευθύνων διά τήν περίθαλψιν, διακηρύττουσα συγχρόνως, ὅτι ἡ θεραπεία τοῦ ἀσθενοῦς, ὡς προσωρινή νίκη ἐπὶ τοῦ θανάτου, περιπέμπει εἰς τήν ἐν Χριστῷ ὑπέρβασιν καί τελικὴν κατάργησιν αὐτοῦ.

Δυστυχῶς, ἡ ὑγειονομικὴ κρίσις δὲν ἐπέτρεψε τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δράσεων, αἱ ὁποῖαι εἶχον προβλεφθῇ διὰ τὸ 2020, «ἐτος ποιμαντικοῦ ἀνακαινισμού καὶ ὀφειλετικῆς μερίμνης διὰ τὴν νεολαίαν». Ἐλπίζομεν, ὅτι κατὰ τὸ ἐπερχόμενον ἔτος θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ πραγματοποίησις τῶν προγραμματισθεισῶν ἐκδηλώσεων διὰ τὴν νέαν γενεάν. Γνωρίζομεν ἐκ πείρας ὅτι, ἐφ' ὅσον οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι προσεγγισθοῦν μὲ κατανόησιν καὶ ἀγάπην, ἀποκαλύπτουν τὰς δημιουργικὰς τῶν δυνάμεις καὶ συμμετέχουν μὲ ἐνθουσιασμόν εἰς τὰ δρώμενα. Τελικῶς, ἡ νεότης εἶναι μία ἰδιαίτερος «θρησκευτικὴ» περίοδος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, μὲ ὄνειρα, ὁράματα καὶ βαθεῖας ὑπαρξιακὰς ἀναζητήσεις, μὲ ζῶσαν τὴν ἐλπίδα ἐνός νέου κόσμου ἀδελφοσύνης. Αὐτὴν τὴν «καινὴν κτίσιν»¹⁰, τοὺς «καινοὺς οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν ... ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ»¹¹, εὐαγγελίζεται ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, αὐτὴν εἰκονίζει ἐν τῇ πορείᾳ πρὸς τὰ Ἑσχατά.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί καὶ εὐλογημένα τέκνα,

Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὁ ἄνθρωπος ἀνακαινοῦται ὅλος, δὲν «βοηθεῖται» ἀπλῶς, ἀλλὰ «ἀληθεύει», βιώνει τὸν ἔνθεον προορισμόν του. Ὡς διεκτῆρξεν ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδοξίας, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν «ἐκαστος ἄνθρωπος ἀποτελεῖ μοναδικὴν ὄντοτητα, προσωρισμένην εἰς προσωπικὴν κοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ»¹². Ἐχομεν τὴν θεόδοτον βεβαιότητα, ὅτι ὁ παρὼν βίος δὲν εἶναι ὁλόκληρος ἡ ζωὴ μας, ὅτι τὸ κακόν καὶ αἱ ἀρνητικότητες δὲν ἔχουν τὸν τελευταῖον λόγον εἰς τὴν ἱστορίαν. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν δὲν εἶναι ἓνας «ἀπὸ μηχανῆς Θεός», ὁ ὁποῖος παρεμβαίνει καὶ ἐξαφανίζει τὰ δεινὰ, ἐνῶ ταυτοχρόνως καταλύει τὴν ἐλευθερίαν μας, ὡσάν αὐτὴ νὰ ἦτο «καταδίκη», ἐκ τῆς ὁποίας χρῆζομεν ἀπαλλαγῆς. Δι' ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς ἰσχύει τὸ ἀπαράμιλλον Πατερικόν: «Βουλομένων γάρ, οὐ τυραννιζόμενων τὸ τῆς σωτηρίας μυστήριον»¹³. Ἡ ἀλήθεια τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας δοκιμάζεται διὰ τοῦ Σταυροῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν Ἀνάστασιν.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, συνεορτάζοντες μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν θεαρέστῳ φρονήματι τὰ Χριστοῦγεννα καὶ τὰς λουπὰς ἐορτάς τοῦ Ἁγίου Δωδεκαημέρου, εὐχόμεθα ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν Κέντρου τοῦ Φαναρίου, ὅπως ὁ συγκαταβάς τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων Σωτὴρ χαρίζεται ὑμῖν ὑγίειαν, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, προκοπὴν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, καὶ πᾶσαν ἀνοθεν εὐλογίαν, ἐν τῷ ἀνατέλλοντι νέῳ ἔτει καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς ὑμῶν. Γένοιτο!

Χριστοῦγεννα ,βκ'

**† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν**

¹⁰Β' Κορ. ε', 17.

¹¹Β' Πέτρ. γ', 13.

¹²Ἐγκύκλιος, § 12.

¹³Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, *Εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ Πατρὸς ἡμῶν*, PG 90, 880.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

ΑΡ. 46

Πρὸς
Τὸν Ἱερὸν Κλῆρον
καὶ τὸν εὐσεβῆ λαόν
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

*Μυστήριον ξένον ὁρῶ καὶ παράδοξον· οὐρανὸν τὸ σπήλαιον,
θρόνον χειρουβικὸν τὴν Παρθένον, τὴν φάτιν χωρίον,
ἐν ᾧ ἀνεκλίθη ὁ ἀχώρητος Χριστός ὁ Θεός.*

(Εἰρμός Θ' ᾠδῆς ἀ' κανόνος Χριστογεννῶν).

Χριστιανοί μου!

Τὸ προοίμιον τοῦ θαυμάσιου αὐτοῦ εἰρμοῦ ἀπὸ τὴν ὑμνολογία τῶν Χριστογεννῶν ἐρανίζεται ἀπὸ τὴν ὁμιλία τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου στὴν Γέννηση τοῦ Κυρίου: «Μυστήριον παράξενο καὶ παράδοξο βλέπω. Ποιμένες ἀντηχοῦν σι' αὐτιά μου, δὲν παίζουν ὅμως κάποιον ἐρημοσκοπὸ, ἀλλὰ ψάλλουν οὐράνιον ὕμνον. Ἄγγελοι ἄδουν, Ἀρχάγγελοι μέλπουν, ὕμνον τὰ Χερουβίμ, δοξολογοῦν τὰ Σεραφίμ, ὅλοι ἐορτάζουν βλέποντας τὸν Θεὸ στὴν γῇ καὶ τὸν ἄνθρωπο στοὺς οὐρανοὺς».

Ἡ ὑμνολογία τῶν Ἑορτῶν ἐπανερχεται διεξοδικὰ στὸν μυστηριακὸ χαρακτήρα τῆς θείας Σαρκώσεως: «Παράδοξον μυστήριον οἰκονομεῖται σήμερον· καινοτομοῦνται φύσεις, καὶ Θεὸς ἄνθρωπος γίνεται· ὅπερ ἦν μεμνηνκε, καὶ ὁ οὐκ ἦν προσέλαβεν». «Τὸ ἀπ' αἰῶνος ἀπόκρυφον καὶ ἀγγέλοις ἀγνωστον μυστήριον τοῖς ἐπὶ γῆς πεφανέρωται· Θεὸς ἐν ἀσυγχύτῳ ἐνώσει σαρκούμενος». «Θαῦμα παράδοξον ὁρᾶται σήμερον!»

«Νικάται γάρ φύσις, νικάται καὶ τάξεως ὅρος, ὅπου Θεὸς βούλεται. Οὐ γάρ κατὰ φύσιν γέγονε τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ὑπὲρ φύσιν τὸ θαῦμα». Σίγησε ἐδῶ ἡ φύσις καὶ «ἐνήργησε τοῦ Δεσπότη τὸ βούλημα» μᾶς ἐξηγεῖ ὁ χρυσορρήμων Ἅγιος. Ὁ πρό αἰῶνων Μονογενής, ὁ ἀναφῆς καὶ ἀσώματος, ὁ ὑπερουσίος καὶ ἀχώρητος, ποῦ ἔκανε θρόνον Του τὴν

ἄχραντη κοιλία τῆς Θεοτόκου, ἀναπαύεται ἀρτιγέννητος στήν ἀγκαλιά Της. «Ὁ Παλαιός τῶν ἡμερῶν γίνεται παιδίον, ὁ διασπῶν τὰ δεσμά τῆς ἁμαρτίας τυλίγεται σέ σπάργανα – ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι τὸ θέλημά Του: θέλει νά μεταβάλλει τὴν ἀτιμία σέ τιμὴ, νά ἐνδύσει μέ δόξα τὴν ἀδοξία, νά φανερώσει μέσα στὴν πτωτικὴ μας κατάσταση τὴν διάσταση τῆς ἀρετῆς».

Ἐξ οὗ καὶ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος Παλαμῆς σημειώνει: «Σήμερα βλέπω ὁμοτιμία οὐρανοῦ καὶ γῆς. Ὅτι καὶ ἂν εἶναι ὁ οὐρανὸς τῶν οὐρανῶν, ὅποιος καὶ ἂν εἶναι ὁ ὑπερκόσμιος ἐκεῖνος τόπος καὶ ἡ οὐράνια τάξη, δὲν ἔχει τίποτε πιο θαυμάσιο, τίποτε τιμιώτερο ἀπὸ τὸ σπῆλαιον, τὴ φάτην καὶ τὰ βρεφικά σπάργανα τοῦ Χριστοῦ. Μεταξὺ ὅλων ὧν ἔγιναν ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τὸν Θεό, τίποτε δὲν εἶναι πολυτιμώτερο ἢ θειότερο ἀπὸ τὴν Γέννηση τοῦ Χριστοῦ». Κατὰ τὴ διατύπωση τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Δαμασκηνοῦ, «σωματοῦται ὁ ἀσώματος καὶ ἄρχεται ὁ ἀναρχος καὶ χωρεῖται ὁ ἀχώρητος», «ψηλαφᾶται ὁ ἀψηλάφητος καὶ κρατεῖται ὁ ἀνέπαφος καὶ βαστάζεται ὁ βαστάζων τὰ πάντα».

Τὸ μυστήριον τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ μᾶς «ἐπανάγει εἰς τὸ βάθος» (Λουκ. 5, 4) τῆς ἀλήθειας τῶν πραγμάτων. Βιώνεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας ὡς «μυστήριον ὑψηλὸν τε καὶ θεῖον», ὡς ἐσώτατο μυστήριον ὅλης τῆς Δημιουργίας. Ὁ Θεὸς Λόγος ἐκπληρώνει τὸ μυστήριον καὶ ἡ φύση διακονεῖ τὴν πραγμάτωσή του. Δὲν ἐπιβάλλεται ὁ Θεὸς στὴν φυσικὴ τάξη, ἀλλὰ ἐπαναφέρει δημιουργικὰ στὸ προσκίτιον τὸ ἐσώτερο μεγαλεῖο τῆς: τὴν ἀσύγχυτη καὶ ἀδιαίρετη κοινωνία τῶν πάντων, τῆς κτιστῆς καὶ ἀκτίστου φύσεως. Αὐτὸ τὸ θεῖο μυστήριον, ποῦ εἶναι συγχρόνως μυστήριον καὶ τῆς κτίσεως καὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν σχέσεων τῶν ἀνθρώπων μεταξύ τους, ὅπως καὶ εὐχαριστιακὸ μυστήριον στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἐνυπῆρχε στὴν Δημιουργία καὶ τὴν Ἱστορία ὡς προεκκίνηση καὶ δυνατότητα. «Ὁ μονογενὴς Υἱὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο» (Ιω. 1, 18). Ὁ Χριστὸς, μέ τὴν ἐνσαρκίαν παρουσίαν Του μᾶς φανεώνει τὸ ἀρχέτυπο κάθε πραγματικότητος, τὴν θεϊκὴ τῆς καταγωγὴ, τὸ «τριαδικὸν τῆς ἡμετέρας γνώσεως».

Τὸ μυστήριον τῆς Ἐνσαρκώσεως τελεσιουργεῖται κατὰ τρόπον κατ' ἐξοχὴν ἀπρόσιτον καὶ ἀκατανόητον γιὰ τοὺς κοσμικοὺς ἀνθρώπους: μωρία καὶ σκάνδαλον, μῆνυμα ἀλλόκοτον καὶ πρωτόκουστο γιὰ τὴν λογικὴ τοῦ κόσμου. Ὁ Χριστὸς ἔρχεται στὸν κόσμον μέ ἄκρα ἀπλότητα καὶ πτωχικὴ ταπείνωση, ἀνέστιος καὶ πένης ὡς πάντων ἐσχατος, ὡς ξένος καὶ ἄοικος. Ἡ Ἰουδαία, ὅπου ἦταν τόσο «γνωστός ὁ Θεός» (Ψάλμ. 75, 2), οὔτε κἂν ἐνδιαφέρεται ἐάν «ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο» (Ιω. 1, 14). Ἡ Ἱερουσαλήμ, ἡ «πόλις τοῦ Θεοῦ», ταραζεται μαζί μέ τὸν Ἡρώδη. Οἱ σοφοὶ διδάσκαλοι

τοῦ Νόμου, ποῦ ὑποτίθεται ὅτι ἦταν πιο κοντά στὸν Θεό, ἀπαντοῦν στὸ ἐρώτημά του «ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται» (Ματθ. 2, 4); ὅμως δὲν κρίνουν ἀπαραίτητο νά ἀσχοληθοῦν περισσότερο. Μόνη ἡ ἄσημη Βηθλεὲμ περιλαμβάνει μέσα στὸ σκότος τῆς ἀνθρώπινης λήθης. «Ἐδὲμ προσφέρει σπῆλαιον καὶ ἀστὴρ μηνύει Χριστόν, τὸν ἥλιον τοῖς ἐν σκότεινι»: τὸ «Φῶς τὸ ἀληθινόν», τὸ ὁποῖο καταναγάζει μυστικά τὸν πυρῆνα κάθε ὑπάρξεως καὶ τὴν ἀλήθεια κάθε ἀγαθοῦ.

Ἡ γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας δὲν ὠραιοποιεῖ, οὔτε ἀποκρύπτει τὰ δεινά, βιώνει ὅμως ἀενάως παρούσα τὴν Χάρη τοῦ γεννημένου Σωτῆρα μας καὶ πορεύεται μέσα στὸ πλῆθος τῶν κινδύνων πρὸς τὴν γαλήνη τοῦ λιμένα τῆς Θείας Πρόνοιας. Ἀκόμη καὶ μέσα σέ ἀπρόσωπες στυγνές δυνάμεις, ποῦ πλήττουν τὴν ἀνθρωπότητα κατὰ καιροὺς συνεχῶν δοκιμασιῶν, ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἐγκαταλείπει ποτέ. Ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ σημαίνει καὶ τὴν ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου ἐν Θεῷ, τὴν αὐγὴ τοῦ ἀπροσίτου Φωτὸς στὸν κόσμον τῶν ἐσκοτισμένων. Σειρά μας νά φωτίσουμε κι ἐμεῖς τὴν ψυχὴ μας μέ τὸ Φῶς Του. Νά κοινωνήσουμε τὴν χαρὰ τῆς λυτρώσεως, νά βιώσουμε τὴν ἐλπίδα τῆς Ζωῆς. Νά ὁδεύσουμε νοερά στὴν Βηθλεὲμ. Νά ψηλαφήσουμε ψυχικά τὸ μέγα μυστήριον τῆς θείας συγκαταβάσεως. Νά ἐνωτισθοῦμε τὸ εὐφρόσυνο μῆνυμα ὅτι «ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον Σωτὴρ» (Λουκ. 2, 11).

Ὁ Ἅγιος πατέρας μας, ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, μᾶς προσκαλεῖ στὴν ἑορτὴ μέ αὐτὰ τὰ λόγια: «Πράγματι, εἶναι παράξενος ὁ τρόπος τῆς ἐορτῆς, ἐπειδὴ εἶναι παράδοξη καὶ ἡ διήγησις τῆς Γεννήσεως. Γιατί σήμερον λύθηκαν τὰ χρόνια δεσμά. Ὁ διάβολος κατασχύνθηκε, οἱ δαίμονες τράπηκαν σε φυγὴ, ὁ θάνατος καταργήθηκε, ὁ Παράδεισος ἀνοίχθηκε. Ἐξαφανίστηκε ἡ κατάρρα, διώχθηκε ἡ ἁμαρτία, ἀπομακρύνθηκε ἡ πλάνη καὶ ἡ ἀλήθεια ἐπανῆλθε. Παντοῦ σπάρθηκε καὶ διαδόθηκε ὁ λόγος τῆς εὐσεβείας. Οὐράνιος τρόπος ζωῆς φυτεύθηκε στὴν γῆ. Ἄγγελοι συναναστρέφονται τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀνθρώποι συνομιλοῦν μέ ἀγγέλους. Ὅλα ἐγιναν ἓνα. Γιατί; Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἦλθε στὴν γῆ καὶ ὁ ἀνθρώπος ἀνέβηκε στὸν οὐρανόν».

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ 2020

**Μὲ πατρικὲς εὐχὲς
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ**

+ Ο ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ ΜΑΡΚΟΣ

«ΟΙ ΝΙΚΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ»

Οί Άγιοι Βίκτωρες Μηνᾶς, Βίκτωρ καί Βικέντιος.

τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσῶν κ. Μάρκου

«Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῆκος
διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Α΄ Κορ. ιε', 57).

Δοξάζομεν "τοῦ Πατρός καὶ τοῦ Υἱοῦ τὴν δύναμιν καὶ Πνεύματος Ἁγίου ὑμνοῦμεν τὴν ἐξουσίαν", μακαρίζομεν "τὴν Θεοτόκον καὶ Μητέρα τοῦ Φωτός" καὶ τιμῶμεν τοὺς Ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας μας, διότι μᾶς ἀξιῶνουν νὰ εὕρισκόμεθα "ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου" καὶ νὰ ἐορτάζομεν τὴν μνήμην τῶν Ἁγίων μεγαλομαρτύρων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου, τοὺς ὁποίους ὁ πιστὸς λαὸς τῆς Χίου ὀνομάζει Ἁγίους Βίκτωρες, νικητές, γιατί ἀφενὸς μὲν ἐνίκησαν, προσέφεραν νίκην πνευματικὴν, ἀπέναντι στὶς δυνάμεις τῶν πνευματικῶς ὑπεναντίων καὶ κυρίως τοῦ μισοκάλου διαβόλου, ἀφετέρου δέ, διότι τὴν ἡμέρα τῆς μνήμης τους, ἀπελευθερώθηκε τὸ νησί μας, ὕστερα ἀπὸ μακραίωνη δουλεία, κατ' ἀρχὰς τῶν Λατίνων Γενουατῶν καὶ, ἐν συνέχειᾳ, τῶν Ὀθωμανῶν Τούρκων. Ἡ νίκη, τὴν ὁποίαν οἱ Ἁγιοὶ Βίκτωρες, Μηνᾶς, Βίκτωρ, καὶ Βικέντιος, προσφέρουν στὴν Ἐκκλησία εἶναι ἡ νίκη τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, τὴν ὁποίαν ἐγκολπώθηκαν ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν ὁποίαν συγχρόνως ἐπεσφράγισαν διὰ τοῦ μαρτυρικοῦ τους τέλους.

Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι ἡ πορεία τοῦ ἀνθρώπου μέσα στὸν κόσμον, ἀπὸ τὴν στιγμή πού ἐφυγε ἀπὸ τὸν Παράδεισον, συνιστᾷ ἕναν ἀγῶνα, ἕναν πόλεμον, ἕνα ἀόρατον πόλεμον, ὅπως τὸν χαρακτηρίζει ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ἐνάντια στὰ βέλη τοῦ πονηροῦ, "τὰ ἡκονημένα συν τοῖς ἀνθραξὶ τοῖς ἐρημικοῖς" (Ψαλμ. ριθ', 4).

Ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος σημειώνει ὅτι ὁ πονηρὸς ἀπὸ τότε πού ἔκανε τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐξοριστεῖ ἀπὸ τὸν Παράδεισον ἐξαιτίας τῆς παρακοῆς, ἔχει μὲ τοὺς δαίμονές του τὴν δυνατότητα νὰ σαλευεῖ νοητὰ, μέρα καὶ νύκτα, τὸ λογιστικὸ τοῦ κάθε ἀνθρώπου, ἄλλου λιγότερο, ἄλλου περισσότερο, ἄλλου ἀκόμα πιὸ πολὺ, καὶ τὸ λογιστικὸ τοῦ ἀνθρώπου δὲν μπορεῖ νὰ ὀχυρωθεῖ διαφορετικὰ παρὰ μόνον μὲ τὴν ἀκατάπαυστη μνήμη τοῦ Θεοῦ. Ἄν, δηλαδὴ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Σταυροῦ ἐντυπωθεῖ στὴν καρδιά ἡ θεία μνήμη, σημειώνει ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος, θὰ στερεώσῃ καὶ θὰ κάνει ἀκλόνητον τὸ λογιστικὸ του. Σ' αὐτὸν τὸν σκοπὸ ὁδηγεῖ ὁ νοητὸς ἀγῶνας, στὸν ὁποῖο κάθε Χριστιανὸς ἀποδύθηκε νὰ ἀγωνιστεῖ μέσα στὸ στάδιο τῆς Πίστεως τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλιῶς, ἀγωνίζεται μάταια, ἀναφέρει ὁ νηπητικὸς αὐτοῦ πατήρ. Γι' αὐτὸ τὸν λόγο, Χριστιανοί μου, σ' αὐτὸν τὸν πνευματικὸ ἀγῶνα ὀφειλομε, κατὰ τὸν λόγο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς τοὺς Ἐφεσίους, νὰ

ντυθοῦμε τὴν πανοπλία τοῦ Χριστοῦ. Καί, συγκεκριμένα, νὰ ζωστοῦμε μὲ τὴν ἀλήθεια τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Διδασκαλίας καὶ Πίστεως. Τὴν ἀλήθεια, ὅπως τὴν διετύπωσε ὁ Ἰδιος ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ ὁποῖος ὀλοκάθαρα ἀπήντησε στὸν Πιλάτον ὅτι ἦρθε στὸν κόσμον γιὰ νὰ μαρτυρήσῃ τὴν ἀλήθεια. Τὴν ἀλήθεια, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ κατηγορούμενο τοῦ Ἰδιοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως βεβαιώνει ὁ Θεάνθρωπος στὴν φράση Του "ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ". Τὴν ἀλήθεια, ὅπως, μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐκήρυξαν οἱ θεοφόροι, πνευματοφόροι καὶ θεοκήρυκες Ἀπόστολοι. Τὴν ἀλήθεια, πού ἐπορφύρωσαν μὲ τὸ αἷμά τους οἱ Μάρτυρες τῆς Ἐκκλησίας, πού ἐδρόσισαν μὲ τὰ δάκρυα καὶ τοὺς ἰδρώτες τους οἱ Ἀσκητές. Τὴν ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ἐκωδικοποίησαν στὶς Ἀποφάσεις τῶν Ἁγίων Ἐπτά Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν Τοπικῶν, τίς ὁποῖες οἱ Οἰκουμενικὲς ἐπεκύρωσαν, οἱ θεοφόροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας.

Καλοῦμεθα, ἐπίσης, νὰ ἐνδυθοῦμε τὸν θώρακα τῆς Δικαιοσύνης. Τῆς Δικαιοσύνης τῶν νόμων καὶ τῶν κριμάτων τοῦ Θεοῦ. Νὰ φορέσουμε ὡς ὑποδήματα κατάλληλα γιὰ τὴν προετοιμασία τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Εἰρήνης, ὑπέκοντες στὴν ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ μας, "πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει" (Μάρκ. ιστ', 15), ὅπως μᾶς διασώζει στὸ ἀκροτελεύτιον κεφάλαιον τοῦ Εὐαγγελίου του ὁ Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος. Τῆς Εἰρήνης, "τῆς πάντα νοῦν ὑπερεχούσης" (Φίλιπ. 4, 7).

Καλοῦμεθα, ἐπίσης, νὰ λάβουμε ὡς θυρεὸν, δηλαδὴ ὡς ἀσπίδα, τὴν Πίστην μας. Τὴν Πίστην τῶν Πατέρων μας. Τὴν Πίστην τῆς Ἐκκλησίας μας. Νὰ φορέσουμε ὡς περικεφαλαία τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μας, ἡ ὁποία ἐλπίδα δὲν κατασχύνεται καὶ μᾶς χαρίζει τὴν σωτηρία, πού μόνον ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς προσφέρει. Κι ἀκόμα, νὰ λάβουμε ὡς μάχαιρα, τὴν ὁποίαν δίδει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον "ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία" (Ματθ. ε', 18) δὲν ἔχομε τὸ δικαίωμα νὰ ἀφαιρέσουμε ἢ νὰ τροποποιήσουμε.

Σ' αὐτὸν τὸν πνευματικὸν ὀπλισμὸν μας ἐνάντια στὶς δυνάμεις τοῦ μισοκάλου πονηροῦ, καλοῦμεθα, ἐπίσης, νὰ ἔχομε σύμμαχον τὴν προσευχὴν μας. Τὴν συνουσία ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ, ὅπως εὐστοχα τὸ σημειώνει στὸ θαυμάσιο κείμενό του ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης, ὁ συγγραφεὺς τῆς Κλίμακος. Καὶ μὲ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν πολεμικὴ φορεσιά, εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ καταγάγουμε νίκας πνευματικὰς, νίκας, οἱ ὁποῖες δὲν ἐπιτυγχάνονται μὲ τὴν ἰσχὺν τοῦ σώματος, οὔτε μὲ τὴν ἐνέργεια τῶν ὀπλων, ἀλλὰ μὲ τὴν προσευχὴν καὶ μὲ τὴν τήρηση τῆς Παραδόσεώς μας, ὅπως ἀναφέρει στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἡ Σοφία Σολομώντος. Νίκες, οἱ ὁποῖες προέρχονται ἀπὸ τὴν θεοσέβειά μας, πού στεφανώνει τοὺς ἀθλητὲς τῆς Πίστεως καὶ οἱ ὁποῖες εἶναι συνέπεια τῆς

άνδρείας, τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ὑπομονῆς στὰ βάσανα, ὥστε νὰ νικάμε τοὺς πολεμοῦντες, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Μακκαβαίων Δ'. Νίκες, οἱ ὁποῖες νικοῦν τὸν κόσμον, γιατί προέρχονται ἀπὸ τὸν Θεό, κατὰ τὸν θεοκῆρυκα λόγο τοῦ Εὐαγγελιστοῦ τῆς Ἀγάπης, τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὅτι "πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ νικά τὸν κόσμον καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν" (Α' Ἰωάν. ε', 4). Γιατί "τίς ἐστὶν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ;" (Α' Ἰωάν. ε', 5).

Χριστιανοί μου εὐλογημένοι, οἱ εὐάριθμοι, ὁ ἱερὸς Κλῆρος δηλαδὴ καὶ οἱ ἱεροψάλτες μας, μέσα σὲ αὐτὸν τὸν ἱερὸ Ναό, καὶ οἱ πολυάριθμοι, ποὺ συμπροσεύχεσθε καὶ μᾶς ἀκοῦτε ἀπὸ τὸν ἄμβωνα τῶν ἐρτζιανῶν κυμάτων, ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων, τοῦ φιλοξένου Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ "Σήμαντρον" τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν, ἐσεῖς ὅλοι "οἱ δι' εὐλόγους αἰτίας ἀκουσίως ἀπολειφθέντες".

Ἡ νίκη μας σ' αὐτὸν τὸν πνευματικὸ ἀγώνα θὰ μᾶς δώσει καὶ τὰ βραβεῖα τῆς νίκης, ὅπως μὲ πνευματικὸ τρόπο τὰ διατυπώνει καὶ πάλι ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος στὸ βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως. Θὰ μᾶς δώσει τὰ βραβεῖα τῆς νίκης ποὺ ἔδωσε στὸν Ἄγγελο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου: "Καὶ τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν τῇ παραδείσῳ τοῦ Θεοῦ μου" (Ἀποκ. β', 7). Θὰ μᾶς δώσει τὴν γεύση καὶ τὴν κληρονομία τῆς αἰωνιότητος.

Ὅπως βεβαιώνει ὁ Θεὸς στὸν Ἄγγελο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σμύρνης: "Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου." Ἐκεῖνος ποὺ θὰ νικήσῃ δὲν θὰ γνωρίσῃ δεύτερο θάνατο πνευματικὸ, ποὺ εἶναι φοβερώτερος καὶ αἰώνιος μετὰ τὸν σωματικὸ, τὸν βιολογικὸ, συνεπεία τῆς πτώσεως.

Τὰ βραβεῖα τῆς νίκης ποὺ δίνει στὸν Ἄγγελο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Περγᾶμου "τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου" (Ἀποκ. β', 17), δηλαδὴ τῆς κοινωνίας τοῦ οὐρανοῦ ἄρτου, ποὺ παρέχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ... "ψῆφον λευκὴν" (Ἀποκ. β', 17), ψῆφον ἀθωωτικῆ, ἐπάνω στὴν ὁποία ὑπάρχει ὄνομα υιοθεσίας πολίτου τῆς Οὐρανοῦ Βασιλείας, ποὺ τὸ ξέρεי μόνον ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος τὸ λαμβάνει. Τὰ βραβεῖα τῆς νίκης, τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς δίνει στὸν Ἄγγελο τῆς Ἐκκλησίας τῶν Θυατείρων, δηλαδὴ τὸν ἀστέρα τὸν πρωῒνόν. Τὴν θεία λαμπρότητα καὶ τὴν αἴγλη, ποὺ τὸν κάνει νὰ καταυγάζει μέσα στὸν Παράδεισο.

Καὶ τέλος, στὸν Ἄγγελο τῆς Ἐκκλησίας τῶν Σάρδεων, ὁ ὁποῖος "περιβαλεῖται ἐν ἱματίῳ λευκοῖς, ...καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Πατρὸς μου καὶ ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων Αὐτοῦ" (Ἀποκ. γ', 5): Ὁ ὁποῖος θὰ περιβληθεῖ μὲ λευκὴ καὶ καθαρὴ στολή, τὴν ὁποῖαν τὴν ἀποκτοῦμε

στὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος "χιτῶνά μοι παρασχοῦ φωτεινόν, ὁ ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον", καὶ τὴν λαμπρύνουμε κάθε φορὰ στὸ Μυστήριον τῆς Μετανοίας, καὶ τὴν πορφυρώνουμε καὶ τὴν καθιστοῦμε πνευματικὴ αὐτοκρατορικὴ ἀλουργίδα στὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Στὸ Μυστήριον ποὺ παρέχει στοὺς πιστοὺς ποὺ κοινωνοῦν φάρμακο ἀθανασίας καὶ ἀφθαρσίας. Καὶ, παράλληλα, θὰ κερδίσουμε τὴν διαβεβαίωση τῆς ὁμολογίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ὅτι εἴμεθα δικοὶ Του κι ἔχουμε ἀποκτήσει τὴν κληρονομία τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα ἔχει ἐπαγγελθεῖ σὲ ἐκείνους ποὺ Τὸν ἀγαποῦν. Ἀκόμα, βραβεῖα αὐτῆς τῆς νίκης θὰ εἶναι ἡ ὑπόσχεση στὸν Ἄγγελο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Φιλαδελφείας, "ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου" (Ἀποκ. γ', 12) θὰ τὸν κάνω αὐτὸν στύλο τῆς Ἐκκλησίας, πραγματικὸ Ναὸ τοῦ Θεοῦ, "καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἐτι, καὶ γράψω τὸ ὄνομα ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου, τῆς καίνης ἱερουσαλὴμ ...καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν" (Ἀποκ. γ', 12), δηλαδὴ ὅτι ὁ Λόγος τοῦ Πατρὸς, ὁ ἐνανθρωπήσας, εἶναι ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς μου. Κι ἀκόμη, θὰ λάβωμε καὶ τὸ βραβεῖο ποὺ ἐπαγγέλληκε στὸν Ἄγγελο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Λαοδικείας, "δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς "καγῶ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ" (Ἀποκ. γ', 21). Θὰ μᾶς δώσει τὸ δικαίωμα νὰ καταστοῦμε συμπάρεδροι τῆς Μακαρίας Τριάδος, δικαίωμα κληρονομικὸ, τὸ ὁποῖον κατὰ χάριν ἀποκτήσαμε ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναλήψεως, ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Κύριος καὶ Θεὸς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀνελήφθη στὸν Οὐρανὸ μαζὶ μὲ τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς, μεταβάλλοντας ὄχι ποσοτικὰ ἀλλὰ ποιοτικὰ, τὸν θρόνο τῆς Ἁγίας Τριάδος, κατὰ τὸν λόγον τοῦ καθηγητοῦ κ. Α. Θεοδώρου.

Χριστιανοί μου, αὐτῆς τῆς νίκης Βίκτωρες, νικητές, ὑπῆρξαν οἱ Πολιοῦχοι καὶ οἱ Ἐλευθερωτὲς τῆς Χίου, ὁ Ἅγιος Μηνᾶς, ὁ Ἅγιος Βίκτωρ, καὶ ὁ Ἅγιος Βικέντιος. Καὶ ἐχάρισαν τὴν νίκη αὐτὴν στὸν φιλόχριστο καὶ εὐσεβῆ λαὸ μας γιὰ νὰ ζεῖ τὸ δῶρο τῆς Ἐλευθερίας ποὺ τοῦ ἔδωσε ὁ Θεός, ἐργαζόμενος τὴν ἀρετὴ, ἐργαζόμενος τὴν πίστη, ἐργαζόμενος τὴν πορεία πρὸς τὴν ἀγιότητα, ὥστε νὰ ἀξιωθοῦμε καὶ τῶν εὐεργεσιῶν τῆς ἄλλης μεγάλης νίκης, τῆς νικησάσης τὸν κόσμον, καὶ τῆς Ἐλευθερίας "ἡ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε" (Γαλ. ε' 1). Νὰ ἀξιωθοῦμε νὰ ζήσουμε ἐλεύθερα στὴν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμήν.

* Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα εἰς τὸν Ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸν Χίου τὴν 10^{ην} Νοεμβρίου 2020, κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Μ. Ἑσπερινοῦ, ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τῆς μνήμης τῶν Ἁγίων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου, καὶ τῆς 108^{ης} ἐπετειοῦ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Χίου ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγόν (11-11-1912).

ΟΜΙΛΙΑ
ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
ΤΗΝ 11^{ΗΝ} ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2020

Δώρον τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἡ ἐλευθερία. Συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ ἄνθρωπος ἐδημιουργήθη «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν» τοῦ Τρισαγίου Θεοῦ. Τὸ «κατ' εἰκόνα» συνιστοῦν μία σειρά θείων χαρισμάτων πρὸς τὸν ἄνθρωπον, μεταξύ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἡ ἐλευθερία. Συνέπεια, ὅμως, τῆς παρακοῆς εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου ὑπῆρξεν ἡ δουλεία του εἰς τὸ κράτος τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν δουλείαν ἠθέλησε νὰ σώσῃ τὸ πλάσμα Του ὁ Θεὸς καὶ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ τοῦ χαρίσῃ τὴν ἐλευθερίαν «ἥ Χριστὸς ὑμᾶς ἠλευθέρωσεν».

Ἡ θεολογικὴ αὐτὴ προσέγγισις τοῦ ἀγαθοῦ τῆς ἐλευθερίας δεικνύει τὴν μεγάλην ἀξίαν της καὶ εἰς τὰ ἔθνη. Διὰ τὴν ὑπεράσπισιν ἢ τὴν ἀπόκτησιν της ἠγωνίσθησαν ἀνδρείως καὶ ἐθυσιάσθησαν ἐνδόξως χιλιάδες Ἑλλήνων κατὰ τὴν μακραίωνα Ἱστορίαν τῆς Πατρίδος μας. Οἱ δέλοι τῆς Ἱστορίας ἔχουν ἀφιερῶσει πολλές σελίδας διὰ τὴν ἀφήγησιν καὶ τὴν ἐξύμνησιν τῶν κατορθωμάτων τῶν ἡρώων μας.

Εἰς τὸν ἐθνικὸν αὐτὸν πυρρῆχον σημαντικὴ ὑπῆρξεν καὶ ἡ Χιακὴ παρουσία. Τὸ ἔδαφος τῆς ἀγιοτόκου καὶ μυροδόλου νήσου μας ἔχει ποτισθῇ ἀπὸ τῶν Χίων ἡρώων τὸ αἷμα, τὸ ὅποιον τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας ἀρδεύει καὶ ἔχει σπαρῇ ἀπὸ «τά κόκκαλα τὰ ἱερά», τῶν ὁποίων οἱ τύμβοι «τὰ ὄρια τῆς πατρίδος γῆς φυλάττουσι». Οἱ θυσίαι, ὅμως, αὐτές ἐδικαιώθηκαν τὴν 11^η Νοεμβρίου 1912, ὅταν ὁ Ἐλευθερωτὴς Στρατὸς μας, τὸν ὅποιον, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ τότε Δημάρχου Χίου Κουβελᾶ «ποῦ εἶσατε ρε παιδιά, σὰς ἐπεριμέναμε τετρακόσια χρόνια», ἐχάριζε εἰς τὸ νησί τὴν πολυπόθητον ἐλευθερίαν, τὴν ἡμέραν ἀκριβῶς τῆς μνήμης τῶν Τριῶν Πολιούχων τῆς Χίου, Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου.

Ὅμως ἡ Ἐλευθερία τῆς Χίου ἔχει ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων τὴν δικὴν της καλλιτεχνικὴν ἀξία.

Χαλκεύεται στὸν οἰκισμό τῆς Πρώμης Ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ πάνω ἀπὸ τὸ λιμάνι τοῦ Ἐμπορείου, ἀπὸ τοὺς ἀρχαιότερους οἰκισμοὺς στὸ Αἰγαῖο, ἀπ' ὅπου μεταδόθηκε ὁ δυτικὸς πολιτισμὸς μετὰ τὴ γέννησίν του στὴ Μεσοποταμία.

Μελωδεῖται στὰ ἀρχαῖα ἱερά τοῦ Ἀπόλλωνα στὰ Κάτω Φανά καὶ στὸ λιμάνι τοῦ Ἐμπορείου, λαμπρὰ μνημεῖα τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος.

Σεμνύνεται στὸ ἱερό τῆς Ἀθηνᾶς στὸν Ἐμπορεῖο, στὴν ἀκρόπολη τοῦ οἰκισμοῦ τῶν πρώιμων ἱστορικῶν χρόνων στὸν λόφο τοῦ Προφήτη Ἠλία.

Αἰμοδοτεῖται στὸ μεγάλο παλαιοχριστιανικὸ προσκύνημα τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου, τοῦ παλαιότερου χριστιανοῦ μάρτυρα στὸ Αἰγαῖο, ποῦ ἐνέπνευσε τὰ σημαντικὰ ψηφιδωτὰ στὸ παρεκκλήσι του στὸν Ἅγιο Μάρκο τῆς Βενετίας, ἐκεῖ ὅπου ὁδηγοῦσαν ὅλοι οἱ θαλάσσιοι δρόμοι στὴν Ἀναγέννηση.

Θεώνεται στὸ περίφημο αὐτοκρατορικὸ μοναστήρι τῆς Νέας Μονῆς ποῦ κτίσθηκε ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντῖνο Μονομάχο, στὸν 11^{ον} αἰώνα, σήμερα μνημεῖο παγκόσμιας σημασίας.

Αγιάζεται στὶς ὁκταγωνικὲς ἐκκλησίες τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τῆς Παναγίας Κρήνας, τῆς Παναγίας Σικελιάς, τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων στὸ Πυργί, σταθμοὶ στὴν ἐξέλιξη τῆς Βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τέχνης.

Φрукτωρεῖται στὰ 33 φрукτώρια, στὶς βίγλες, ποῦ φυλοῦσαν τὸν γύρο τοῦ νησιοῦ καὶ τὸ προστάτευαν ἀπὸ τοὺς πειρατές.

Κεντᾶται στὰ καστροχώρια τῆς νότιας Χίου ὅπου καλλιεργοῦνταν καὶ συλλεγόταν τὸ μοναδικὸ προϊόν τοῦ νησιοῦ, τὸ μαστίχι, ποῦ ἔκανε τὴ Χίο διάσημη καὶ πλούσια.

Ὁχυρώνεται στὸ περήφανο γενοβέζικο Κάστρο, μέ τὸ πολύβουο λιμάνι του ὅπου ἔφθαναν καράβια καὶ ἐμπορεύματα ἀπ' ὅλη τὴ Μεσόγειο καὶ τὴν Ἀνατολή, μέ τὶς ἐκκλησίες του, τὰ μέγαρά του καὶ τὰ πολυτελῆ ταφικά μνημεῖα τῶν Μαονέζων ἡγεμόνων.

Κατανύσσεται στὰ μεταβυζαντινὰ μοναστήρια σέ ὅλο τὸ νησί, μέ σπουδαιότερη τὴ Μονὴ Μουνδῶν στὴ βόρεια Χίο, καὶ τὰ μεταβυζαντινὰ ἐκκλησάκια ποῦ εἶναι διάσπαρτα σέ ὅλη τὴν ὑπαιθρο, μάρτυρες τῆς εὐλάβειας τῶν Χιωτῶν.

Ἰμνεῖται στὸ ἱερό τῆς Κυβέλης, ὅπου ὁ Ὀμηρος ἐδίδασκε τὰ ἔπη.

Επαίρεται γιὰ τὰ ἀρχοντικά Ἀργέντικο - Ἀντουάνικο στὸ Κάμπο τῆς Χίου.

Ἀγαπητοί μου!

Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐπέτρεψε νὰ ἐορτάζωμεν ἐφέτος τὰ ἑκατὸ ὀκτὼ χρόνια ἀπὸ τὴν «κλητὴν καὶ ἀγίαν» ἐκείνην ἡμέραν, μέ τὴν εὐχὴν ὁ Τριαδικὸς Θεὸς «ὁ συντρίβων πολέμους ἐν ὑψηλῇ βραχίονι», διὰ πρεσβειῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν Ἁγίων τῆς Χίου, νὰ μᾶς χαρίξῃ δῶρα ἀγιότητος, ἐλευθερίας καὶ εἰρήνης, «ἵνα ἐν γαλήνῃ ἤρεμον καὶ ἡσυχίον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι».

* Ἐξεφωνήθη εἰς τὸν 1. Μητροπολιτικὸν Ναὸν Χίου τὴν 11^{ην} Νοεμβρίου 2020, κατὰ τὴν Δοξολογίαν, ἐπὶ τῇ 108ῃ ἐπετείῳ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Χίου ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγόν.

ΩΤΗΡΙΟΝ ΕΤΟΣ 2020 ΕΤΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ

*

Ευλογημένη ή Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διότι ἡξιώθημεν νὰ ἀφιερῶσωμεν τὸ ἀπὸν σωτήριον ἔτος 2020 εἰς τὸν Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγελιστὴν Μάρκον.

Αἱ ἀνακύψασαι μάλιστα δυσχέρειαι συνήργησαν εἰς τὸ πλέον πνευματικὸν χαρακτῆρα τῶν σχετικῶν λατρευτικῶν συνάξεων καὶ διακονιῶν. Εἰδικώτερον:

α). Ἐξεδόθη καὶ ἐκυκλοφορήθη τὸ ἐγκόλπιον ἡμερολόγιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν ἀφιερωμένον εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν Μάρκον.

β). Ετελέσθη ἀρχιερατικῶς ἡ ἀρχαιοτάτη Θεία Λειτουργία τοῦ Ἁγίου Μάρκου εἰς:

- Τὸν Ἱερὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Χίου (Κυριακὴν τῆς Ἀπόκρεω 23.02.2020 - Μνημόσυνον τῶν διατελεσάντων Μητροπολιτῶν Χίου).

- Τὸν Ἱερὸν Ναὸν Τιμίου Σταυροῦ Καρδαμύλων (Κυριακὴν τοῦ Τυφλοῦ 24.05.2020).

- Τὸν Ἱερὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Ἁγίου Γεωργίου Βροντάδου (Σάββατον 08.08.2020 - Συναξὶς πάντων τῶν ἐν Βροντάδῳ διαλαμπάντων Ἀγίων).

- Τὴν Ἱερὰν Μονὴν Παναγίας Βοηθείας (Κυριακὴν 30.08.2020 - Μνημόσυνον Ἰγουμενῆς Βρυαίνης μοναχῆς).

- Τὸν Ἱερὸν Ναὸν Κοιμήσεως Θεοτόκου Καλλιμασιᾶς (Κυριακὴν 13.09.2020 - Μνημόσυνον Χίων Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν).

- Τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Μάρκου Βροντάδου (Πέμπτην 03.12.2020 - Μνήμη Ἁγίου Ἀγγελῆ τοῦ Ἀργεῖου).

γ). Ετελέσθησαν τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Μάρκου Πιτυοῦντος (συλλειτουργοῦντος τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀβήλων κ. Δωροθέου) τὴν 27ην Σεπτεμβρίου 2020.

δ). Ετελέσθησαν Ἀρχιερατικαὶ Θεαὶ Λειτουργίαι εἰς:

- Τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Μάρκου Καρδαμύλων (Κυριακὴν 19.07.2020).

- Τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Μάρκου Οἰνουσσῶν (Σάββατον 01.08.2020).

ε). Διοργανώθη ἐκθεσις Βιβλίου διὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Μάρκον εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν ΑΓΙΟΣ ΑΓΑΠΗΤΟΣ (26.10.2020 ἕως 10.12.2020).

στ). Ἐπραγματοποιήθησαν Ἀρχιερατικὰ Ἑσπερινὰ Κηρύγματα με θέμα τὸν Βίον καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἁγίου Μάρκου εἰς τὰς Ἀρχιερατικὰς Ἐπιτροπείας:

- Βροντάδου (Ι. Ναὸς Ἁγίου Ἰωάννου Λαγκάδας, Παρασκευὴ 06.11.2020).

- Κουρουνίων (Ι. Ναὸς Γεννήσεως Θεοτόκου Λεπτοπόδων, Πέμπτη 05.11.2020).

- Χαλκείους (Ι. Ναὸς Ἁγίου Γεωργίου Συκούση, Τρίτη 03.11.2020).

ζ). Ἐπραγματοποιήθη ὁ ἐτήσιος μαθητικὸς διαγωνισμὸς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν διὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον με θέμα τὴν παῦλειον φράσιν: *«Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἐστὶ γάρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν»* (Β' Τιμ. 4,11).

η). Ἐπραγματοποιήθη ἡ τηλεοπτικὴ ἐκπομπὴ "ΚΑΤΕΥΘΥΝΟΤΩ" ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου με θέμα τὸν Εὐαγγελιστὴν Μάρκον, ἡ ὁποία ἀνηρτήθη καὶ εἰς τὴν ἱστοσελίδαν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν, καθὼς καὶ εἰς ἀθηναϊκοὺς θρησκευτικοὺς ἱστοτόπους.

θ). Ἐδημοσιεύθησαν θεολογικὰ καὶ θύραθεν κείμενα περὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου εἰς τὸ περιοδικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» καὶ εἰς τὴν ἱστοσελίδαν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν.

ι). Ἐπραγματοποιήθη Ἀρχιερατικὴ Ὁμιλία με θέμα: *«Ἀρχὴ τοῦ Εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ»* κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν Κύκλων Μελέτης Ἁγίας Γραφῆς τῶν Χριστιανικῶν Σωματείων τῆς Πανελληνίου Ἐνώσεως Γονέων "Ἡ Χριστιανικὴ Ἀγωγή" ΓΕΧΑ Χίου καὶ τῆς Πνευματικῆς Εστίας Χίου "Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΓΚΙΑΛΑΣ" (06.11.2020).

ια). Ὁρίσθη ἡ ἀνάλυσις τοῦ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίου εἰς κύκλον μελέτης Ἁγίας Γραφῆς εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Βοηθείας.

ιβ). Ετελέσθησαν Ἀρχιερατικαὶ Θεαὶ Λειτουργίαι καὶ Ἱεραὶ Ἀκολουθίαι εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Μάρκου Βροντάδου καθ' ἅπασαν τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Ἑβδομάδα καὶ κατὰ τὰς Μεγίστας Δεσποτικὰς Ἑορτὰς τοῦ Ἁγίου Πάσχα καὶ τῶν Χριστουγέννων.

Προγραμματισθεῖσαι Ἑσπεριναὶ Ὁμιλίαι εἰς τὰς Ἀρχιερατικὰς Ἐπιτροπείας Χίου, Κάμπου, Καρδαμύλων, Βολισσοῦ, Πυργίου καὶ Νενήτων, Θεαὶ Λειτουργίαι τοῦ Ἁγίου Μάρκου εἰς Ἰ. Ν. Ταξιαρχῶν Μεστῶν καὶ Ἰ. Προσκύνημα Ἁγίας Μαρκέλλης, ἐκθεσις εἰκόνων καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀμφίων κ.ἄ. με τὸν Ἅγιον Μάρκον, καθὼς καὶ Διεθνὲς Διεπιστημονικὸν Συνέδριον με θέμα: *«Εὐαγγελιστὴς Μάρκος: Ἱερά καὶ Θύραθεν Ἐπιστήμη»* καὶ συναφεῖς ἐκδόσεις μετετέθησαν διὰ εὐθετώτερον χρόνον.

*****

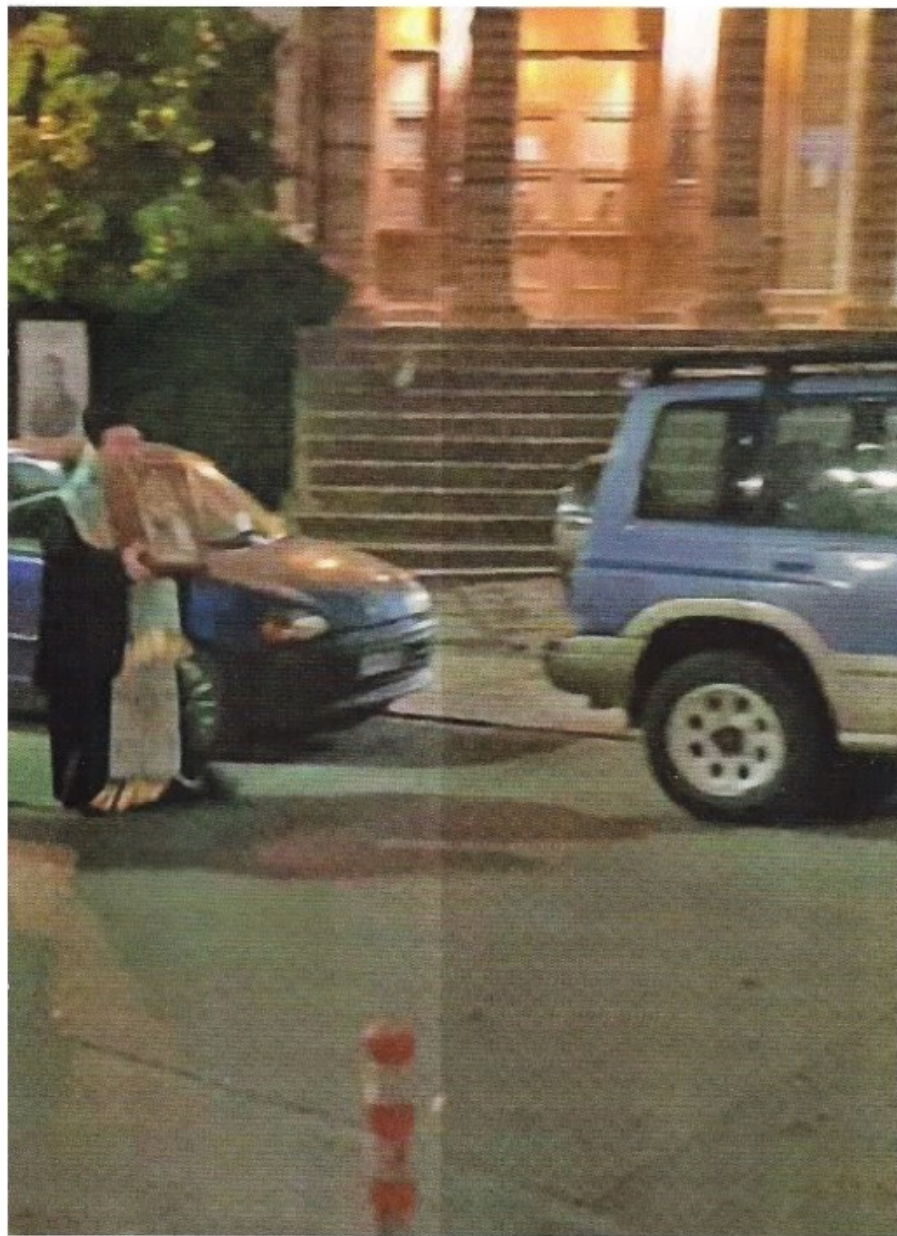
Τρεῖς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου ἐπισκέπτονται τὴν ἐκθεσὶν βιβλίου
διὰ τὸν Εὐαγγ. Μάρκον εἰς τὴν Βιβλιοθήκην «ΑΓ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ».

Μαθηταὶ τοῦ Λυκείου Βροντάδου ἐπισκέπτονται τὴν ἐκθεσὶν βιβλίου
διὰ τὸν Εὐαγγ. Μάρκον εἰς τὴν Βιβλιοθήκην «ΑΓ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ».

Λιτανεία, κατόπιν ἐιδικῆς ἐγκρίσεως, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν πολιούχων τῆς Χίου

καί τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Χίου ἀπό τόν τουρκικόν ζυγόν. (10.11.2020).

Ὁ Σεβ. Χίου κ. Μάρκος, ὁ Ἱερολ. Ἀρχιεπίσκοπος π. Ἀπόστολος Λάμβδος καί ὁ Μανιάτης Πρόεδρος τῶν Σπουδαστῶν Α.Ε.Ν. Μηχανικῶν Χίου κ. Πέτρος Γ. Λαμπρινάκος καταθέτουν στέφανον δάφνης εἰς τὸ Ἡρώον Περσόντων τῆς Μάχης τοῦ Αἰτίου τοῦ 1912. (15.11.2020).

Ὁ Πρόεδρος τῶν Σπουδαστῶν Α.Ε.Ν. Μηχανικῶν Χίου κ. Πέτρος Γ. Λαμπρινάκος ἐκ Μάνης καταθέτει στέφανον δάφνης πρὸ τοῦ ΑΦΑΝΟΥΣ ΝΑΥΤΟΥ Βροντάδου. (06.12.2020).

“ Δεῦτε ἴδωμεν πιστοί...”:

Τά Χριστούγεννα
στήν ποίηση τοῦ Βερίτη

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου

“Σουλιώτισσα ἀρματωμένη μέ γιαταγάνι”, ἔχει χαρακτηρίσει ὁ Γιάννης Βλαχογιάννης τήν ποίηση τοῦ Ἀριστοτέλη Βαλαωρίτη. “Χιώτισσα στεφανωμένη μέ μαστιχοφόρους σχίνους” θά χαρακτηρίζα ἀνάλογα τήν ποίηση τοῦ Ἀλεξάνδρου Γκιάλα, τοῦ γνωστοῦ χριστιανοῦ λογοτέχνη, ποιητή Γ. Βερίτη. Ποίηση πού εὐωδιάζει πνευματικά ἀπ’ τά ἀνθισμένα περιβόλια τοῦ Κάμπου, πού λούζεται ἐκκλησιαστικά στά ἀκρογιάλια τοῦ νησιοῦ, πού ἀνεβαίνει θεολογικά στίς κορυφές τοῦ Πελληναίου, πού ἀγναντεύει οὐράνια ἀπό τίς χιώτικες βίγλες καί ταξιδεύει χριστιανικά μέ καράβια χιώτικα. Ποίηση δώρημα θεϊκό, χάρισμα τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο, ἓνας ἄλλος κόσμος, βίωμα τῆς ἀποκαλυμμένης ἀλήθειας, στρατί ματόβρεχτο πνευματικῆς ἐμπειρίας πού ἀνῆκε στήν πνευματική ἀτραπό πού διόδευε. Ὁ Βερίτης δέν ἔγραφε ποίηση γιά νά ἱκανοποιεῖ τά ἐπιφανειακά θρησκευτικά συναισθήματα, ἀλλά εἰσέρχεται στό βάθος καί γνωρίζει νά χρησιμοποιεῖ τήν Θεολογία γιά τήν ποίηση, εἶναι ὁ ποιητής τῆς οὐσίας. Κι’ ὅλα αὐτά μέσα σ’ ἓνα κλίμα φυγῆς καί νοσταλγίας, ἀπλῶν αἰσθημάτων καί ψυχικῆς εὐγενείας, ἠθικῆς καί μεταφυσικῆς ἀναζήτησης καί ἐξομολόγησης, συνταιριασμένα μ’ ἓνα μουσικό, καλοδοουμένο, καί ἀπαλότονο στίχο. Αὐτό εἶναι τό ποιητικό κλίμα τοῦ Βερίτη. Μέ τήν διαφορά ὅτι στό Βερίτη ἡ ἠθική καί μεταφυσική ἀναζήτηση γίνεται ἐδραιωμένη πίστη, μεταφυσική κατάφαση καί βεβαιότητα, λουσμένη στό φῶς τοῦ Χριστοῦ.

Ἀπό αὐτό τό ποιητικό μετόχι τῆς ἁνῶ Ἱερουσαλήμ, προσεγγίζει καί τήν «μητρόπολιν τῶν Ἑορτῶν» κατά τόν Ἱ. Χρυσόστομο, «τά γενέθλια τῆς ἀνθρωπότητος» κατά τόν Μ. Βασίλειο, τήν ἑορτή τῶν Χριστουγέννων.

Ὑμνῶντας μέ τοὺς Ἀγγέλους, προσκυνώντας μέ τοὺς βοσκούς, δωροφορῶντας μέ τοὺς Μάγους γονυπετεῖ πρό τῆς φάτνης στά 9 χριστουγεννιάτικα ποιήματά του:

“Τό ἄστρο στήν Ἀνατολή” μέ 13 ὁλόφωτες τετράστιχες στροφές, τό τετράστιχο “Χριστούγεννα”, τό πεπτοικιλμένο θεία δόξη “Δεῦτε ἴδωμεν πιστοί...” μέ 27 τετράστιχες στροφές, τό οὐράνιο “Δόξα ἐν ὑψίστοις...” μέ 13 τετράστιχες στροφές, τό ὁρατόριο “Ἡ γέννηση τοῦ Λυτρωτῆ”, τό ὑπέρλογο “Θαῦμα τῶν Χριστουγέννων” μέ 20 τετράστιχες στροφές, τό μελωδικό “Χριστός γεννᾶται” μέ 4 στροφές (2 τετράστιχες - 2 τρίστιχες), τό χαρούμενο “Χριστούγεννα” μέ 6 στροφές καί, τέλος, τό θεολογικό, νηπτικό καί φιλόανθρωπο “Νύχτα τρανή”, μέ 4 στροφές (2 τετράστιχες - 2 τρίστιχες).

Ὁ Βερίτης διαπιστώνει τήν κατάσταση «τοῦ δύστυχου πεσμένου ἀνθρώπου», τήν ἀπομάκρυνση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Θεό, πού εἶναι ὁ Δημιουργός Του, ἡ ζωή του, τό φῶς καί τήν διαβίωσή του μέσα “στά μαῦρα καί βαθιά μεσάνυχτα”, “μεσ’ στί ἀξημέρωτα σκοτάδια”. Διαπιστώνει τήν ἀπομάκρυνση ἀπό τόν Θεό - Πατέρα, “τοῦ κόσμου τήν ὀρφάνια”. Ἐχει στήν σκέψη του τήν προσμονή τῆς ἐπαγγελίας, τό ὄραμα τῶν δικαίων καί τῶν προφητῶν, τίς νότες ἀπό τήν ψαλμική λύρα τοῦ Δαβὶδ καί τίς μεγαλόπνοες ἀναβάσεις τοῦ τανυπτέρυγος Ἡσαΐου. Φέρνει στόν νοῦ του τήν Αἰσχύλειο προσδοκία τοῦ τραγικοῦ Δεσμώτη, τοὺς σιβυλλικούς χρησμούς, τίς Ὁράτιες ὠδές, τοὺς θρύλους τῶν σοφῶν τῆς Ἀνατολῆς.

Συνειδητοποιεῖ τό ξεψύχισμα τῶν προσκυνημένων Ὀλύμπιων βουνοκορφῶν, τό ξεθεμέλιωμα τῶν νεκρωμένων μορφῶν, τήν συμφορά καί τόν θάνατο τῶν δώδεκα τῶν πολλῶν.

Καί ἀπολαμβάνει τήν γέννηση τοῦ Ἑνός, πού ἔρχεται ὄχι μεγαλόπρεπα καί ἐπιβλητικά, ἀλλά ἀπαλά σάν αὔρα, τρυφερά σάν πνοή, λαμπερά σάν φῶς, δροσερά σάν ὀρθρινή δροσοσταλίδα. Κηρύττει τήν ὑψίστη θεολογική ἀλήθεια τῆς ἐνώσεως τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀχωρίστως καί ἀδιαιρέτως, πού ἀποτελεῖ μυστήριο σεσηνημένο μέσα στοὺς αἰῶνες καί δοξολογούμενο ἀπό τίς Οὐράνιες ἀγγελικές τάξεις: «Περνᾷ ὁ Θεός καί σμίγωνε φύση θνητή καί θεία, κι ἀσίγητη στοὺς οὐρανοὺς ἀντιλαλεῖ ὕμνωδια». Ὁ Θεός γίνεται ἄνθρωπος. Τόν κρατάει στήν ἀγκάλη τῆς ἡ Παναγίας, θά τόν δεχθεῖ ὁ Συμεών, θά ἀπλώσῃ τό χέρι Του ὁ Πρόδρομος, θά τόν ἀκουμπήσῃ ἡ αἰμορροούσα, θά τόν ἀγγίξει ἡ ἁμαρτωλή, θά τόν κρατήσῃ ὁ Ἀριμαθαίας, θά τόν ψηλαφίσει ὁ Θωμᾶς: “Ὡ σὺ γλυκιά πραγματικότητα πού

ψηλαφούν τὰ δάχτυλά μας"! Ἡ γέννησή του "ἀνατριχιάζει ὥς τὰ κατὰ βάθος τούς " τίς ψυχές, πού σκιρτοβολοῦν κι ἀγάλλονται, πού παύουν νά πονοῦν κι ἀρχίζουν γλυκά κι ἀνθόβολα νά ἐλπίζουν. Ἡ ἐνανθρώπησή Του ἀναγεννᾷ, "ἀνανιώνει τὸν παλιωμένο κόσμο". Τὴν γέννησή Του προσκυνοῦν φτωχοὶ βοσκοὶ τοῦ λόγγου πού ἀγραιοῦνε τὴν νύχτα πού ἐγιναν ἄξιοι μ' ἀγγέλους νά μιλοῦνε. Μπροστά του γονατίζουν Μάγοι φτασμένοι ἀπὸ τὰ ξένα, προσφέροντας λιβάνι ἀπάνω στὶς καρδιῶς τὸν μυστικό βωμό ὅπου καίνε τὰ κάρβουνα τῶν ἀγνῶν πόθων καὶ ἡ ἅγια φλόγα τῆς καρδιᾶς.

Τὸ μήνυμα τὸ φέρνουν ἄγγελοι σάν ἀτίμητο μαργαριτάρι, πού κανένας δὲν ἔχει τὴν διάθεση καὶ τὴν βούληση νά τὸ ρίξει στὴν λάσπη, ἄγγελοι πού ἀπλώνουν μέ στοργή τὰ φτερά τους πάνω ἀπὸ τὴν φάτνη, Χερουβείμ πού ἀπαλοφτερουγίζουν μέ ἤχους μυστικῆς ἄρπας καὶ μέ γλυκοτόνια παναρμόνια τραγούδια. Εἶναι μήνυμα πού καλεῖ κόσμους, φυλές, λαοὺς καὶ γενιές, ὅσους βρῆκαν τὰ πάντα, γνώση, ὁμορφιά καὶ φῶς καὶ πλοῦτη κοντὰ στὸν Χριστό, ὅσους ἀδιαφοροῦν γιὰ αὐτοὺς, πού λατρεύουν σάν εἰδῶλα τὰ πλούτη καὶ τὰ κάλλη, ὅσους δὲν ἐκάμφθησαν ὅταν τοὺς περιγέλασαν γιατί στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ βρῆκαν τὸν θησαυρό τους, πού τὸν κρατοῦν στὰ χέρια τους, πού τὸν ψηλαφοῦν τὰ δάχτυλά τους, τὸ μήνυμα τὸ φέρνει τὸ ἄγρυπνο ἀστέρι τῆς νοσταλγίας, πού σκορπᾷ τίς μαγικὲς ἀχτίδες, πού καθιστᾷ φωτεινὴ τὴ νυχτιά, τὴν μαγεμένη ἐσπέρα, τὸ Ἄστρο στὴν Ἀνατολή.

Αὐτὸ τὸ μήνυμα τὸ δεχόμαστε καὶ ἐμεῖς στὶς Ἐκκλησίες μας, στοὺς Ἱερούς μας Ναοὺς, στὰ Μοναστήρια καὶ στὰ Ἐξωκκλήσια μας μέ τὸ Μυστήριό τῆς Θείας Κοινωνίας, πού γεννᾷ τὸν Χριστό στὴ φάτνη τῆς ψυχῆς μας, λέγοντας μαζί μέ τὸν Γ. Βερίτη

*"Σ' εὐχαριστῶ πού καταδέχθηκες
στὴν φάτνη τούτη νά ξανάρθης.
Ὡ, μέινε χρόνια, χρόνια ἀτέλειωτα
μέσα μου, Ἀφέντης καὶ Μονάρχης".*

* Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα εἰς ἐκδήλωσιν τοῦ Φιλοτεχνικοῦ Ὁμίλου Χίου εἰς τὸ Ὁμήρειον Πνευματικὸν Κέντρον Χίου (15 Δεκεμβρίου 2011).

Ἡ ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΣΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κεφ. 14 στίχ. 53-72, κεφ. 15 στίχ. 1-15)

τοῦ Ἀρχιμ. Βαρθολομαίου Σιαρλή, Νομικοῦ-Θεολόγου
Γραμματέως Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγ. Γεωργίου τοῦ Θεολόγου Πάτμου

Ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος χαρακτηρίζει ὁ ἴδιος τὸ κείμενό του ἤδη μέ τὴν πρώτη του φράση ὡς «Εὐαγγέλιον Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ἐχει λοιπὸν ἐπίγνωση τοῦ γεγονότος ὅτι δὲν συγγράφει βιογραφία τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ μεταφέρει ἕνα μήνυμα ζωῆς, μία χαρμόσυνη ἀγγελία, ἕνα εὐαγγέλιο· γι' αὐτὸ ἀλλωστε ἀρχίζει ἀπευθείας μέ τὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ. Στὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιο ὑπογραμμίζεται ἡ πίστις τῆς ἐκκλησίας ὅτι ὁ Χριστὸς α) ὤδευε καθόλην τὴν ζωὴν του πρὸς τὸ πάθος, β) παραδόθηκε στὸν θάνατο ὡς «λύτρον ἀντὶ πολλῶν» καὶ γ) «ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν». Ἐπικέντρο ὄχι μόνο τῆς ἀφήγησής ἀλλὰ καὶ τῆς θεολογίας τοῦ εὐαγγελιστῆ Μάρκου ἀποτελεῖ τὸ πάθος τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν μαθητῶν Του. Ἐνὰ ἀπὸ τὰ σημαντικότερα γεγονότα πού παρουσιάζει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος καὶ σχετίζεται ἄμεσα μέ τὸ Πάθος τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ἡ λεπτομερὴς περιγραφή τῆς δίκης τοῦ Χριστοῦ πρὶν τὴν Σταύρωσή Του.

Ὁ Ἰησοῦς ὁδηγεῖται μετὰ τὴν σύλληψή του ἀπὸ τὸ ἰουδαϊκὸ στρατιωτικὸ ἀπόσπασμα τοῦ Ναοῦ στὸν ἀρχιερέα (τὸν Καϊάφα κατὰ τὸν Ματθαῖον), ὁ ὁποῖος συγκαλεῖ τοὺς ἀρχιερεῖς, τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς. Δὲν λέγεται σαφῶς ὅτι πρόκειται γιὰ σύγκληση τῆς ὀλομέλειας τοῦ Μ. συνεδρίου τοῦ ὁποῖο κανονικῶς συνήρχετο σὲ εἰδικὸ οἶκημα τῆς ἐσωτερικῆς αὐλῆς τοῦ ναοῦ. Φαίνεται μᾶλλον ὅτι ἡ σύναξη αὕτη γίνεται στὴν οἰκία τοῦ ἀρχιερέα, στὴν αὐλὴ τῆς ὁποίας βρίσκεται καὶ ὁ Πέτρος μέ τοὺς ὑπηρέτες.

Στοὺς στίχους 55-59 γίνεται λόγος γιὰ προσέλευση στὴν ἀρχὴ πολλῶν ψευδομαρτύρων δὲν ἦταν Ἰσραῖλ· δὲν ἐναρμονίζονταν δὴλ μεταξύ τους καὶ στὴν συνέχεια γιὰ ἐμφάνιση ψευδομαρτύρων οἱ ὁποῖοι καταθέτουν ὅτι ἀκουσαν τὸν κατηγορούμενο νὰ ἰσχυρίζεται ὅτι μπορεῖ νὰ καταλύσει τὸν Ναὸ καὶ νὰ τὸν ἀνοικοδομήσει ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν. Ὁ Μάρκος σημειώνει χαρακτηριστικὰ ὅτι στὴν πρόκληση τοῦ ἀρχιερέα νὰ ἀπαντήσῃ ὁ Ἰησοῦς σιωπᾷ. Ὁ Ἰησοῦς ἀφ' ἐνὸς μὲν σιωπᾷ γιατί ἔχει συνείδηση ὅτι εἶναι ὁ ὀδεύων πρὸς τὸ πάθος δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ἀφετέρου ὅμως διακηρύσσει γιὰ πρώτη φορὰ δημοσίως τὴ μεσσιανικότητα καὶ προλέγει τὴν ἐνδοξὴ ἐπάνοδό του.

Ἡ ἐρώτηση τοῦ ἀρχιερέα πρὸς τὸν Ἰησοῦ, ἐὰν εἶναι ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ, κάνει ἐντύπωση, γιατί ὁ Μεσσίας στὰ ἰουδαϊκὰ κείμενα δὲν χαρακτηρίζεται ρητῶς ὡς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀπάντηση τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸν καταφατικὸ χαρακτηρισμὸ ἀποτελεῖ βέβαια, ἱστορικὸ στοιχεῖο γιατί ἐπαιξε ἀποφασιστικὸ ρόλο στὴν ὅλη διαδικασία καὶ κυρίως στὴ θανατικὴ καταδίκη, ἐπαναλαμβάνεται μάλιστα ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους ὅταν εἰρωνικά ἀπευθύνονται πρὸς τὸν Ἰησοῦ τὴν ὥρα πού βρίσκεται στὸν Σταυρό.

Ἡ ἀπάντηση τοῦ Χριστοῦ εἶναι σαφῶς καταφατικὴ γιατί ἀλλιῶς δὲν δικαιολογεῖται ἡ ἀγανάκτηση τοῦ ἀρχιερέα καὶ ἡ κατηγορία πού τοῦ προσάπτει περὶ βλασφημίας. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ὁ ἀρχιερέας διαρρηγνύει τοὺς χι-

τώνας του και επισημαίνει τη βλασφημία που διαπράττει ο Ίησους Αὐτὴ συνίσταται ἀκριβέστερα στὸ ὅτι ὑπερέβη κατὰ τοὺς Ἰουδαίους τὰ ἀνθρώπινα ὅρια καὶ θεώρησε τὸν αὐτὸ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἔνεκα τῆς βλασφημίας αὐτῆς ἀποφασίζεται ἀπὸ ὅλα τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου ἡ καταδίκη του Ἰησοῦ σὲ θάνατο. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπόφαση γιὰ τὴν θανατικὴ καταδίκη μνημονεύει ὁ εὐαγγελιστὴς τοὺς ἐμπαιγμοὺς. Εἶναι γνωστὸ ὅτι στὴν ἀρχαία Ἀνατολὴ μετὰ τὶς καταδικαστικὰς ἀποφάσεις λάμβαναν χώρα ἐμπαιγμοὶ καὶ διακωμωδῆσεις τῶν καταδικασθέντων γιὰ παραδειγματισμὸ τῶν ἄλλων. Ἐὰν ὁ εὐαγγελιστὴς μᾶς ἀναφέρει τοὺς ἐμπαιγμοὺς εἶναι γιὰτὶ θέλει νὰ ὑπογραμμίσαι ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς πάσχει καὶ ἐμπαίζεται.

Πρὶν ἐξετάσουμε τὴν Ῥωμαϊκὴ δίκην τοῦ Ἰησοῦ, συνοψίζουμε τὴ δίκην στὸ Μέγα Συνέδριο.

α) Ὁ Χριστὸς συνελήφθη τὴν Πέμπτη τὸ βράδυ καὶ ἡ δίκη διεξήχθη, ὁλοκληρώθηκε ἡ ἀκροαματικὴ διαδικασία, ἐξεδόθη ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφαση καὶ πρωτὶ-πρωτὶ προσήχθη ἐνώπιόν του Πιλάτου.

β) Ὅλη αὐτὴ ἡ δίκη διεξήχθη «ἄτερ ὄχλου» χωρὶς δηλαδὴ τὴν παρουσία τοῦ λαοῦ.!!!

Ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐξετελέσθη, μέσα στὴν ἴδια μέρα, τὴν Παρασκευὴ τὸ μεσημέρι, κατὰ παράβαση τῶν δικονομικῶν κανόνων, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ περάσουν ἀπὸ τὴν ἐκδόση τῆς ἀποφάσεως 4 τουλάχιστον ἡμέρες!!! Ἐβιάζοντο νὰ σταυρώσουν καὶ ὄχι νὰ δικάσουν δίκαια. Δέσμιος ὁδηγοῦν τὸν Ἰησοῦ, στὸν Ῥωμαῖο Πόντιο Πιλάτο, γιὰ νὰ ἐπιταρῶσει τὴ θανατικὴ καταδίκη.

Στὴν πρωτὴ συνεδρίαση τοῦ Μ. Συνεδρίου στὴν ὁποία μετέχουν οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὅλο τὸ συνέδριο ἀποφασίζεται ἡ παράδοση τοῦ Ἰησοῦ στὸν Ῥωμαῖο Ἐπίτροπο τῆς Ἰουδαίας, τὸν Πιλάτο, χωρὶς ὅμως νὰ διατυπώνεται ἡ κατηγορία. Μετὰ τὴν σημείωση τοῦ στίχ. 1 ἡ διήγηση μεταβαίνει ἀπὸτομα στὴν ἐρώτηση τοῦ Πιλάτου πρὸς τὸν Ἰησοῦ «Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;» Ὁ Πιλάτος μὲ τὸ ἐρώτημά του ἀπέβλεπε στὴ διακωμώδηση τῶν ἰουδαϊκῶν μεσσιανικῶν ἀντιλήψεων. Ὁ Ἰησοῦς συμφωνεῖ μὲ τὸν Πιλάτο διαφωνώντας συγχρόνως ὅτι εἶναι βέβαια βασιλεὺς ἀλλὰ ἡ βασιλεία του δὲν ἔχει σχέση μὲ ὅ,τι οἱ Ῥωμαῖοι ἐννοοῦν μὲ τὸν ὄρο αὐτόν. Κατὰ τὸ Ῥωμαῖκό Δίκαιο, γιὰ νὰ εἶναι ἔγκυρη ἡ εἰσαγωγὴ σὲ δίκην, ἔπρεπε νὰ γίνει γραπτὴ αἴτηση. Ἡ αἴτηση ἔπρεπε νὰ περιλαμβάνει τὸ ὄνομα καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ κατηγορουμένου καὶ σαφὲς κατηγορητήριον. Αἰτιεῖτο ἐπίσης, πρωτόκολλο κατηγορίας, δῆλ. προσδιορισμὸς τῆς ἡμέρας τῆς δίκης, καὶ τέλος, νὰ κληθοῦν καὶ νὰ ἀκουστοῦν στὴ δίκην, οἱ μάρτυρες. Σὲ περίπτωσιν τώρα, ποὺ ἡ δίκη ἐθεωρεῖτο ὅτι ἀποσκοποῦσε, στὴν ἐπικύρωση θανατικῆς καταδίκης, τοῦ ἐβραϊκοῦ δικαστηρίου, τότε, ἡ εἰσαγωγὴ στὴ δίκην, ἔπρεπε νὰ γίνει μὲ καταχώριση γραπτῆς αἰτήσεως τοῦ Ἀρχιερέως, μαζὶ μὲ τὴν πρωτόδικη ἀπόφαση.

Πῶς ὅμως νὰ γίνει, εἴτε τὸ ἓνα, εἴτε τὸ ἄλλο, ὅταν κατὰ τὴ δίκην στὸ Μέγα Συνέδριο ἔγιναν τόσες δικονομικὲς παραβιάσεις καὶ οὐσιαστικὲς παραβάσεις τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου καὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου; Πῶς μπορούσε τὸ ψέμα τοῦ Ἀρχιερέα νὰ εἶναι ἀληθὴς δικονομικὴ αἴτηση; Πῶς νὰ παραδοθεῖ στὸν Πιλάτο ἀπόφαση ποὺ δὲν ὑπῆρχε;

Τὶς συνεχεῖς κατηγορίες τῶν ἀρχιερέων ὁ Ἰησοῦς ἀντιμετωπίζει μὲ τὴν σιωπὴ, πράγμα τὸ ὁποῖο προκαλεῖ τὴν ἀπορία τοῦ Πιλάτου καθὼς καὶ τὴν προσπάθειά του νὰ ἀθωώσει τὸν κατηγορούμενο, Στὰ πλαίσια τῶν προπαθειῶν τοῦ Ῥωμαίου ἐπιτρόπου πρὸς ἀπόλυση τοῦ Ἰησοῦ ἐντάσσεται καὶ ἡ πρότασή του νὰ τὸν ἀπελευθερώσει, κάνοντας χρῆσιν τοῦ ἐθίμου τῆς κατ' ἔτος στὴν ἑορτὴ τοῦ Πάσχα ἀπελευθέρωσης ἐνὸς δεσμίου. Προκειται περὶ πατρίου ἔθους τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ τὸ ὁποῖο διατηρήθηκε ἀπὸ τοὺς χρόνους τῆς ἐξόδου καὶ ἐπικράτησε ὡς ἐθιμικὸ δίκαιο ποὺ ἡ ἰσχύς του δὲν ἀνεστάλη οὔτε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐξόδου τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας στὴν Παλαιστίνη. Στὴν πρόταση ὅμως αὕτῃ ἀπαντᾷ ὁ ὄχλος καθοδηγούμενος ἀπὸ τοὺς θρησκευτικοὺς ἡγέτες μὲ τὸ ἀττημα τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ Βαραββᾶ. Ὁ εὐαγγελιστὴς τονίζει μὲ τρόπο ἐμφαντικὸ ὅτι κατόπιν τῆς ἰσχυρῆς ἐπιμονῆς τῶν Ἰουδαίων ἀπολύει ὁ Πιλάτος τὸν Βαραββᾶ καὶ παραδίδει τὸν Ἰησοῦ «ἵνα σταυρωθῇ». Ἀναρωτιέται κανεὶς ἀπὸ τὴ μία μεριά πῶς ὁ ὄχλος τὸν ὁποῖο ὑπολογίζοντας οἱ Ἰουδαῖοι θρησκευτικοὶ ἡγέτες προσπαθοῦν νὰ ἀποφύγουν κατὰ τὴν σύλληψιν τοῦ Ἰησοῦ τώρα ζητεῖ τὴν θανάτωσή του καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, γιὰτὶ ὁ Ῥωμαῖος Ἐπίτροπος δεῖχνει τέτοια συμπεριφορά πρὸς τὸν Ἰησοῦ. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτο σημεῖο πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι πρόκειται γιὰ ὄχλο διαφορετικὸ ἀπὸ ἐκεῖνο γιὰ τὸν ὁποῖο γίνεται λόγος στὸ κέφ. 14,2 ἴσως γιὰ ὑπηρετικὸ προσωπικὸ, γιὰ φίλους καὶ ὁπαδοὺς ποὺ πρόσκεινται στοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἐκπληρώνουν τὴν ἐπιθυμίαν τους ἢ ὅτι ἡ στάση τοῦ ὄχλου ἐναντὶ τοῦ Ἰησοῦ μεταβλήθηκε ἔνεκα τῆς διάψευστος τῶν παχυλῶν μεσσιανικῶν ἐλπίδων του καὶ ἔνεκα τῆς ἐπιρροῆς τῶν θρησκευτικῶν ἡγετῶν. Δυσχερέστερη εἶναι ἡ ἐξήγηση τῆς εὐμενοῦς στάσεως τοῦ Πιλάτου ἐναντὶ τοῦ Ἰησοῦ, δεδομένης μάλιστα ὅτι οἱ σύγχρονοι τὸν περιγράφουν ὡς πολὺ σκληρὸ καὶ ἀπάνθρωπο. Ἀπὸ καθαρὰ ἱστορικὴ πλευρὰ ἡ στάση τοῦ Πιλάτου ἐξηγεῖται ἀπὸ τὴν ἀντιπάθεια ποὺ ἔτρεφε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους. Ἡ περίπτωση τοῦ κατηγορουμένου Ἰησοῦ προσφερόταν γιὰ νὰ εἰρωνευθεῖ τὶς μεσσιανικὰς τὰς προσδοκίαις στὸ πρόσωπο τοῦ πολιτικῶς ἀθώου καὶ ἀκίνδυνου δασκάλου. Ἐὰν τελικὰ ὑποχώρησε καὶ ἱκανοποίησε τὶς ἀπαιτήσεις τοῦτο ὀφείλεται στὸ ὅτι ἡ ψυχρὴ λογικὴ τοῦ ὑπερίσχυσε τοῦ κατὰ τῶν Ἰουδαίων μίσους του. Οἱ ἀπειλὲς ποὺ ἐκτόξευσαν ἐναντίον του, ὅτι ἐὰν ἀθωώσει τὸν Ἰησοῦ θὰ θεωρηθεῖ ἐνέργειά του ὡς στρεφόμενη κατὰ τοῦ Καίσαρος, πέτυχαν τὸν στόχο τους. Ἡ Ῥωμαϊκὴ δικαιοσύνη, αἰχμάλωτη τῆς δολιότητος τῶν Ἀρχιερέων, καὶ τῶν ἀλαζόκτων Ἑβραίων.

Οἱ δίκες - παρωδία, ἐναντίον τοῦ Ἰησοῦ, εἶναι τὸ μεγαλύτερο κακούργημα τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀποτελοῦν τὴν αἰώνια ντροπὴ, ποὺ βαρύνει ὅλο τὸν κόσμον. Ἡ βραδυνὴ σύλληψις, ἡ ὁλονύκτια ἐβραΐσά, καὶ πρωτὴν Ῥωμαϊκὴ δίκη, κατέληξαν στὴν μεσημβρινὴ Σταύρωση. Ἐσταυρώθη, ἐτάφη καὶ τὴν τρίτῃ ἡμέρᾳ Ἀνέστη «Χριστὸς κατελθὼν πρὸς πάλιν ἔδου· μόνος ἀνῆλθε λαβὼν πολλὰ τῆς Νίκης σκύλα».*

Βιβλιογραφία : Τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον, Ἰωάννου Δ. Καραβιδόπουλου.

* Ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Βαρθολομαῖος Σιαρλῆς ἦταν μαθητὴς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου κ. Μάρκου εἰς τὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικά.

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΜΑΡΚΟΣ

ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Τοῦ κ. Χρήστου Σπ. Βούλγαρη,
Ομ. Καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Β'

Τούτων οὕτως ἐχόντων, δύο τινα πρέπει νὰ διευκρινίσωμεν ἐν προκειμένῳ, ἥτοι τὸν χρόνον καὶ τὴν διάρκειαν τῆς ἱεραποστολικῆς δραστηριότητος τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Μάρκου εἰς τὰς περιοχὰς τοῦ Πόντου, τῆς Γαλατίας, τῆς Καππαδοκίας, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Βιθυνίας ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς παραμονῆς τοῦ Μάρκου (ἐνδεχομένως καὶ τοῦ Βαρνάβα) εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἀφ' ἑτέρου. Ὅπωςδήποτε, αἱ δύο αὐταὶ δραστηριότητες τοῦ Μάρκου πρέπει νὰ κατανεμηθοῦν εἰς το χρονικὸν διάστημα μεταξύ τοῦ 49 καὶ τοῦ 62 μ.Χ. Ἀτυχῶς ὁμως οὐδεμίαν σχετικὴν πληροφορίαν διαθέτομεν, οὐδὲ νύξιν τινα. Τὸ πιθανότερον εἶναι ὅτι ἐφ' ὅσον τὰς ἀρχὰς τοῦ 62 μ.Χ. ὁ Εὐαγγελιστὴς μετέβη ἐξ Ἀλεξάνδρειας εἰς τὴν Ρώμην, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Παύλου, πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι, μετὰ περιοδείαν ὀλίγων μηνῶν εἰς τὴν Κύπρον (Πράξ. 15,39), οἱ Βαρνάβας καὶ Μᾶρκος, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν, μετὰ σύντομον παραμονὴν, ὁ Μᾶρκος συνώδευσε τὸν Πέτρον εἰς τὰς ἀνωτέρω περιοχὰς τῆς Μ. Ἀσίας. Ἐπιστρέψαντες δὲ ἐκ τῆς περιοδείας ταύτης μετὰ 2-3 ἔτη (51 / 52 μ.Χ.), ἥτοι ὅτε περὶ τοῦ ἔληγεν ἡ δευτέρα Ἀποστολικὴ περιοδεία τοῦ Παύλου (τέλος 48 - ἀρχαί 52 μ.Χ.), ὁ μὲν Πέτρος παρέμεινεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν μέχρι τὸ 63 μ.Χ., ὅτε μετέβη εἰς τὴν Ρώμην, ὁ δὲ Μᾶρκος ἀνεχώρησε δι' Ἀλεξάνδρειαν (πιθανῶς μετὰ τοῦ Βαρνάβα), μέσῳ τῆς ἐγγύτατα κειμένης Κύπρου. Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν οὗτος ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον, ἱδρύσας τὴν αὐτόθι Ἐκκλησίαν καὶ ἐγένετο ὁ πρῶτος αὐτῆς Ἐπίσκοπος, μέχρις ὅτου κληθεὶς εἰς Ρώμην τὰς ἀρχὰς τοῦ 62 μ.Χ. ὑπὸ τοῦ Παύλου, ἀντικατεστάθη εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ὑπὸ τοῦ Ἀννιανοῦ. Τὰ ἐπακολούθησαντα γεγονότα περιεγράψαμεν μόλις προηγουμένως.

Διὰ νὰ προσδιορίσωμεν ἐγγύτερον τὸν χρόνον τοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον τῆς συγγραφῆς τοῦ Εὐαγγελίου, θὰ πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν, ἢ ὁποία συνδέει τὴν συγγραφὴν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐν Ρώμῃ παρουσίαν τοῦ Μάρκου μετὰ τοῦ Πέτρου, ὀλίγον πρό τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου τοῦ πρωτοκορυφαίου ἀποστόλου ἐν αὐτῇ. Ἀνωτέρω,

ὁμως, εἶδομεν ὅτι τοιαύτη συνεργασία τῶν δύο ἀνδρῶν εἰς Ρώμην δικαιολογεῖται μόνον κατὰ τὰ ἔτη 63-64 μ.Χ., ὅτε ὁ Πέτρος ἔγραψε καὶ τὰς δύο ἐπιστολάς του. Ἄν ὁμως κατὰ τὰ ἔτη αὐτὰ ὁ Μᾶρκος ἔγραψε καὶ τὸ Εὐαγγέλιόν του, τότε τοῦτο δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς βάσις τοῦ κατὰ Λουκᾶν, τὸ ὁποῖον, μαζί μὲ τὰς Πράξεις, ἐγράφη κατὰ τὸ 60-62 μ.Χ., ὅτε ὁ Παῦλος εὕρισκετο φυλακισμένος εἰς Ρώμην. Τὸ πρόβλημα, λοιπόν, περιτλέκεται ἀπὸ μαρτυρίας τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, αἱ ὁποῖαι θέλουν τὸ κατὰ Μᾶρκον Εὐαγγέλιον ὡς ἀπηχοῦν, κατ' ἐλευθέραν ἀπόδοσιν, τὸ κήρυγμα τοῦ Πέτρου, καὶ τὴν τοποθέτησιν τῆς συγγραφῆς του εἰς Ρώμην πρό τοῦ μαρτυρίου (ἢ εὐθὺς μετ' αὐτὸ) αὐτοῦ. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σημεῖον, τὰ πράγματα εἶναι εὐκόλα, καθόσον ἢ μετὰ τοῦ Πέτρου συναναστροφῇ τοῦ Μάρκου ἔλαβε χώραν εἰς Ἱεροσόλυμα, κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐκκλησίας, ἢ ὁποία συνήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μητρὸς τοῦ Μάρκου, ὡς καὶ κατὰ τὴν κοινὴν ἱεραποστολικὴν δρᾶσιν ἀμφοτέρων εἰς τὰς ἐπαρχίας Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας μεταξύ τῶν ἐτῶν 48/49 καὶ 52 μ.Χ., ὁπότε ὁ Μᾶρκος εἶχεν ὀλὴν τὴν ἄνεσιν νὰ καταστῇ κοινωνὸς τοῦ κηρύγματος τοῦ Πέτρου. Ὡς πρὸς τὸ δεῦτερον, ὁμως, σημεῖον, ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι οἱ μετὰ τὸν Παπῖαν ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς κατέληξαν ὑποθετικῶς καὶ συνεκδοχικῶς εἰς τὴν σύνδεσιν τοῦ Εὐαγγελίου μὲ τὴν Ρώμην, ἀφ' ἑνὸς μὲν, λόγῳ τῆς εἰς αὐτὸ ἀπηχέσεως τοῦ κηρύγματος τοῦ Πέτρου καὶ ἀφ' ἑτέρου, λόγῳ τῆς ἰσχυρᾶς παραδόσεως ὅτι ὁ Πέτρος ἐμαρτύρησεν εἰς Ρώμην. Λέγομεν δὲ «ὑποθετικῶς», διότι ὁ Παπῖας οὐδὲν περὶ μαρτυρίου τοῦ Πέτρου εἰς Ρώμην ἀναφέρει, οὔτε περὶ τῆς συγγραφῆς τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν. Κατὰ συνέπειαν πρέπει νὰ κάμωμεν σαφὴ διάκρισιν μεταξύ τῶν δύο σημείων.

Οἱ μόνοι, οἱ ὁποῖοι τοποθετοῦν τὴν συγγραφὴν τοῦ Μάρκου εἰς τὴν Ρώμην, εἶναι οἱ δύο σύγχρονοι, ἀλλ' εἰς διάφορον τόπον ἀκμάσαντες, ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες, κατὰ τὸ β' ἡμῖσι τοῦ 2ου μ.Χ. αἰῶνος Εἰρηναῖος (+ 202) καὶ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (+215). Ὁ πρῶτος ἀναφέρει ὅτι «Ὁ μὲν δὴ Ματθαῖος ἐν τοῖς Ἑβραίοις τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν, καὶ Γραφὴν ἐξήνεγκεν Εὐαγγέλιον, τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Παύλου ἐν Ρώμῃ εὐαγγελιζομένων, καὶ θεμελιούντων τὴν Ἐκκλησίαν. Μετὰ δὲ τὴν τοῦτων ἐξοδον, Μᾶρκος ὁ μαθητὴς καὶ ἐρμηνευτὴς Πέτρου, καὶ αὐτὸς τὰ ὑπὸ Πέτρου κηρυσσόμενα ἐγγράφως ἡμῖν παραδέδωκε» (Κατα αἰρ. Γ', 1,1. Πρβλ. Εὐσεβίου, Ἐκκλ. Ἱστ. Ε', 8,2-3). Αἱ ἀνακρίβειαι τοῦ Εἰρηναίου ἐνταῦθα εἶναι προφανεῖς, καὶ δὴ α) ἡ ταυτοχρονὸς κηρυκτικὴ

δραστηριότητας των Παύλου και Πέτρου εν Ρώμη δεν συμβιβάζεται από τα δεδομένα των Πράξεων, ως είδομεν. β) Ἡ δήλωσις ὅτι «Μάρκος ὁ μαθητὴς καὶ ἐρμηνευτὴς Πέτρου καὶ αὐτὸς τὰ ὑπὸ Πέτρου κηρυσσόμενα ἐγγράφως ἡμῖν παραδέδωκεν» «μετὰ τὴν τούτων ἐξοδον», προϋποθέτει συγγραφὴν τοῦ Μάρκου εἰς χρόνον μετὰ τὴν συγγραφὴν τοῦ Λουκᾶ (60 - 62 μ.Χ.). γ) Ἡ συγγραφὴ τοῦ Ματθαίου τοποθετεῖται πρὸ τῆς συγγραφῆς τοῦ Μάρκου. Ἀναμφιβόλως, ὁ Εἰρηναῖος δὲν παραθέτει ἀνεξάρτητον παράδοσιν, ἀλλὰ βασίζεται εἰς τὸν ἀντι - Μαρκιωνικὸν Πρόλογον τοῦ κατὰ Μᾶρκον, ὁ ὁποῖος τονίζει ὅτι ὁ Μᾶρκος ἔγραψε τὸ Εὐαγγέλιον «in partibus Italiae...post excessionem (ἐξοδον) ipsius Petri». Ἐξ ὧν δὲ λέγει ὁ Εἰρηναῖος ἐν συνεχείᾳ, περὶ τῶν ἄλλων δύο Εὐαγγελίων («Καὶ Λουκᾶς δὲ ὁ ἀκόλουθος Παύλου, τὸ ὑπ' ἐκείνου κηρυσσόμενον Εὐαγγέλιον ἐν βιβλίῳ κατέθετο. Ἐπειτα Ἰωάννης ὁ μαθητὴς τοῦ Κυρίου, ... καὶ αὐτὸς ἐξέδωκε τὸ Εὐαγγέλιον, ἐν Ἐφέσῃ τῆς Ἀσίας διατρίβων»), καταδεικνύεται ὅτι δὲν παραθέτει τὴν κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν συγγραφὴν τῶν Εὐαγγελίων, ἀλλὰ τὴν σειρὰν αὐτῶν εἰς τὸν Κανόνα τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ὅπως καὶ νῦν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα πάντως, ἡ σύγχυσις, εἰς τὴν ἀνωτέρω διατύπωσιν τῆς μαρτυρίας τοῦ Εἰρηναίου, δὲν ἐπιτρέπει τὴν χρησιμοποίησιν αὐτῆς πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου συγγραφῆς τοῦ Μάρκου, ὅπως καὶ τῶν λοιπῶν Εὐαγγελίων, πλὴν τοῦ τύπου συγγραφῆς τοῦ Ἰωάννου.

(ἡ συνέχεια στοῦ ἐπόμενου)

ΣΕΡ ΣΤΗΒΕΝ ΡΑΝΣΙΜΑΝ

(7 Ἰουλίου 1903 - 1η Νοεμβρίου 2000)

Ο ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΕΡΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ
Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Τῆς Δρ. Φιλολογίας κ. Μαρίας - Ἐλευθερίας Γ. Γιατράκου, Δρ. Φιλολογίας

Α'

ΑΘΗΝΑ 2016

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Μὲ τὴ συμπλήρωσις δεκαπέντε χρόνων ἀφ' οὗ ἐφυγε ἀπὸ τῆ ζωῆ σὲ ἡλικία ἐνενήντα ἐπτὰ ἐτῶν, ὁ διασημότερος καὶ ἐπιφανέστερος βυζαντινολόγος, Sir James Cohran Stevenson Runciman, ἀφιερώνεται σ' αὐτὸν ἡ μικρὴ πραγματεία, εὐγνωμοσύνης ἐνεκεν.

Μὲ ἀριστοκρατικὴ καταγωγὴ, ἀπὸ εὐσημῆ βρετανικὴ οἰκογένεια, μὲ λαμπρὴς σπουδὴς ἱστορίας στὸ Trinity College τοῦ Cambridge, μὲ δάσκαλό του τὸν κορυφαῖο βυζαντινολόγο τῆς ἐποχῆς του, τὸν Bury, μὲ γνῶση ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν καὶ ἀνατολικῶν γλωσσῶν, μὲ ἀριστη γνῶσις τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσας, ἀπὸ τὴν ἡλικία τῶν πέντε ἐτῶν, διέσχισε τὴν οἰκουμένη γιὰ ἔρευνα, μελέτη καὶ διδασκαλία σὲ Πανεπιστήμια καὶ ἄλλες μορφωτικὲς καὶ πολιτιστικὲς ὑπηρεσίες, ὡς «περιπλανώμενος λόγιος», μεγάλου πνευματικοῦ διαμετρήματος.

Ἡ δίψα του γιὰ μάθησις καὶ ἔρευνα ἀσβηστή, ἡ θέλησή του ἀτσάλινη. Πρὶν συμπληρώσει τὸ 30ο ἔτος τῆς ἡλικίας τοῦ διδάξε Βυζαντινὴ Ἱστορία γιὰ τρία χρόνια στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα Πανεπιστήμια τοῦ κόσμου. Ὁ Στήβεν Ράνσιμαν ἀνέσυρε ἀπὸ τὴν ἀφάνεια τὸ Βυζάντιο καὶ τὸν πολιτισμὸ του, ἀγάπησε τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ὁρθόδοξία μὲ πάθος, ἀσπάσθηκε τὴν Ὁρθόδοξία βαπτιζόμενος στὸ Ἅγιον Ὅρος.

Ἀπέδειξεν ἐπιστημονικὰ πῶς ὁ κλασικὸς κόσμος ἀναδύθηκε καὶ ἐπιβίωσε τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν καὶ καταστάσεων μὲσω τοῦ Βυζαντίου. Τὸ 1917 μοιράσθηκε τὸ βραβεῖο Ὠνάση γιὰ τὸν πολιτισμὸ καὶ διέθεσε τὸ χρηματικὸ ἐπαθλο ποῦ συνοδεύει τὸ βραβεῖο αὐτὸ γιὰ τὴν ἀναστήλωση τοῦ βυζαντινοῦ πύργου τοῦ Πρωτάτου στὸ Ἅγιον Ὅρος. Ἡ πλειάδα τῶν ἔργων τοῦ ἀποτελεῖ παγκοσμίως, πνευματικὸ θησαυρὸ καὶ καταπίστευμα. Ὁ Σύλλογος Anglo- Hellenic ἀπονέμει κάθε χρόνο βραβεῖα Ράνσιμαν πρὸς τιμὴν του, γιὰ βιβλία ποῦ ἔχουν σχέση μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Ράνσιμαν, ἀπολαμβάνει τὴν ἀγάπη καὶ τὸν παγκόσμιον σεβασμὸ καὶ τὸ ὄνομά του ταυτίστηκε μὲ τὸ Βυζάντιο. Δικαίως τοῦ ἀπενεμήθησαν σπουδαῖοι ἀκαδημαϊκοὶ τίτλοι καὶ ὑψηλὲς διακρίσεις, ὑπῆρξεν δὲ ἐκτὸς τῶν ἄλλων μέλος τῆς Βρετανικῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ ἐπίτιμος διδάκτορας διαφόρων Πανεπιστημίων τοῦ κόσμου.

Τὰ λόγια του διαχρονικά, ἀποτελοῦν ὑπόθεσιν γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
κ. ΜΑΡΚΟΥ

- Ἐκδότης: Ἡ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ.
- Ἀπευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΙΣ» - Τετὰ Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν - Κων. Ἀμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ.
- Ἰστοσελίς: <http://www.imchiou.gr>
- Ἡ «ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτές αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν, ὑπὲρ τοῦ κατηχητικοῦ καὶ φιλανθρωπικοῦ ἔργου.

κόσμο.

Απομονώνουμε μόνον δύο παρατηρήσεις του από το πλούσιο πνευματικό του μεταλλείο. «Η ὀρθοδοξία διατήρησε τὸν ἑλληνισμό κατὰ τὴ διάρκεια τῶν μαύρων αἰώνων. Ὁ Ἑλληνισμός πρόσφερε ἐλπίδα πάνω στὴ Γῆ». Κι ὅταν τιμήθηκε ἀπὸ τὸ δήμαρχο Ἀθηναίων, εἶπε μεταξὺ ἄλλων, τὰ ἐξῆς: «Θὰ ἤθελα νὰ πῶ στοὺς Ἑλληνες ἓνα μήνυμα: Νὰ θυμούνται ὅτι τὸ παρελθὸν τοὺς πολλὰς φορές ὑπῆρξε σκοτεινὸ, ἀλλὰ ὅταν τὸ παρελθὸν εἶναι σκοτεινότερο, ἀκριβῶς τότε εἶναι καὶ ἡρωϊκότερο. Τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα ὑπῆρξε σταθερὸ καὶ ἀμετακίνητο, διότι κατάφερε νὰ ἐπιβιώσει μέσα ἀπὸ αἰῶνες σκλαβιάς, χωρὶς ποτὲ νὰ κατασταλεῖ ὁ Ἑλληνισμός».

Ἐξάλλου, ἀναφερόμενος στὴν βυζαντινὴ τέχνη, εἶπε ὅτι εἶναι ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες σχολὲς τέχνης παγκοσμίως καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἐκκλησία κατὰ τὴ βυζαντινὴ περίοδο, ὑπογραμμίζοντας τὸν κοινωνικὸ τῆς ρόλο, εἶπε ὅτι ἡ βαθμολογία ποὺ θὰ ἀξίζε στὸ κοινωνικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἦταν ἰδιαίτερα ὑψηλή.

Εἶπε ἐπίσης ὅτι, θὰ ἀναπαύονταν, ἂν ζοῦσε τὴν ἐποχὴ τοῦ Βυζαντίου, σὲ κάποιο μοναστήρι, ζώντας ὅπως πολλοὶ μοναχοὶ ζοῦσαν, μία ζωὴ διανοουμένου, χωμένος στὶς θαυμάσιες βιβλιοθήκες ποὺ διέθεταν τὰ μοναστήρια.

Ὁ Στήβεν Ράνσιμαν, ὁ διαπρεπέστερος βυζαντινολόγος τοῦ κόσμου, ποὺ πρόβαλε τὴν Ὀρθοδοξία, τὸν Ἑλληνισμό καὶ τὸ Βυζάντιον ὅσο κανεῖς, παγκοσμίως, μελετᾶται συνεχῶς, γιὰ νὰ διδάσκει καὶ νὰ ἐμπνέει. Σίγουρα, τοῦ ὀφείλουμε τὴν εὐγνωμοσύνη μας.

Σερ Στήβεν Ράνσιμαν (7 Ἰουλίου 1908 - 1η Νοεμβρίου 2000)

Ὁ ἐπιφανέστερος βυζαντινολόγος τοῦ 20οῦ αἰῶνα καὶ λάτρης τῆς Ὀρθοδοξίας

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Συμπληρώθηκαν φέτος δεκαπέντε χρόνια ἀφότου ἔφυγε ἀπὸ τὴ ζωὴ σὲ ἡλικία ἐνενήντα ἐπτά ἐτῶν, ὁ διασημότερος καὶ ἐπιφανέστερος βυζαντινολόγος καὶ ἐκπρόσωπος τῆς βρετανικῆς μεσαιωνολογίας, Σερ Τζέιμς Κόχραν Στήβενσον Ράνσιμαν (Sir James Cohran Stevenson Runciman).

Ὁ παπποῦς τοῦ Σερ Οὐόλτερ Ράνσιμαν (1847 - 1937), μεγαλοεφοπλιστὴς καὶ Λόρδος, ὁ πατέρας τοῦ πολιτικὸς καὶ ὑποκόμης τοῦ Doxford, ἂν καὶ δὲν κληρονόμησε ὁ ἴδιος ὡς δευτερότοκος κανέναν ἀπὸ τοὺς παραπάνω τίτλους, μπορούσε νὰ σεμνύνεται λέγοντας, ὄντας ἀκμαιότατος καὶ εὐχαρὶς στὸ τέλος τοῦ 20οῦ αἰῶνα, ὅτι γνώρισε προσωπικὰ ὅλους τοὺς Βρετανοὺς πρωθυπουργοὺς τοῦ αἰῶνα, ἐξαιρουμένων τῶν Κάμπελ Μπάνερμαν, αὐτὸς πέθανε ὅταν ὁ Στήβεν ἦταν τριῶν ἐτῶν καὶ τοῦ Μπόκαρ Λόου, ποὺ ὅπως ἔλεγε, «οὕτως ἢ ἄλλως δὲν τὸν ἤξερε κανεῖς».

Ἐξάλλου, γιόρτασε τὰ 80ά του γενέθλια παρουσία τεσσάρων

βασιλισσῶν.

Σὲ ἡλικία 5 ἐτῶν, διάβαζε καὶ μιλοῦσε ἑλληνικά καὶ λατινικά. Ὑπῆρξεν γλωσσολογικός. Κατεῖχε ἄριστα πολλὰς ἀπὸ τὶς ξένες γλώσσες, ἰδιαίτερως τὶς εὐρωπαϊκές. Ἐκτός τῆς Ἀγγλικῆς, τῆς μητρικῆς του γλώσσας, ὁμιλοῦσε Ἀραβικά, Περσικά, Τουρκικά, Ἑβραϊκά, Συριακά, Ἀρμενικά καὶ Γεωργιανά, προκειμένου νὰ μελετήσει τὶς πηγὲς τῆς μεσαιωνικῆς ιστορίας.

Τὸ 1921 ὑπῆρξεν καθοριστικὸς σταθμὸς γιὰ τὴ ζωὴ του, ἀφοῦ εἰσῆλθε γιὰ σπουδὰς τὴν ἱστορία στὸ Trinity College τοῦ Cambridge. Ὁ Σερ Στήβεν Ράνσιμαν, ὁ ἀναμφίβολα λαμπρότερος μελετητὴς τοῦ Βυζαντίου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ του, ὁ ἐπιφανέστερος ἐκπρόσωπος τῆς βρετανικῆς μεσαιωνολογίας ὑπῆρξεν μαθητὴς τοῦ σπουδαίου ἰδρυτῆ τῆς βυζαντινολογικῆς σχολῆς, Τζὸν Μπάγκνελ Μπιούρι (1861 - 1927). Κατὰ τὴν ὁλοκλήρωση τῶν σπουδῶν τοῦ ἄρχισε νὰ ταξιδεύει, αξιοποιώντας με τὸν τρόπο αὐτὸν τὴν περιουσία ποὺ κληρονόμησε ἀπὸ τὸν παπποῦ του.

Τὰ πολλὰ ἐλκυστικὰ συνθετικά καὶ μεστὰ σὲ ιστορικὲς εἰδήσεις καὶ γνώσεις βιβλία του, ἔγιναν ἐξαιρετικά δημοφιλῆ, μεταφράστηκαν σὲ διάφορες γλώσσες, ἀνάμεσά τους καὶ ἀρκετὰ στὰ ἑλληνικά καὶ ἔγιναν κτῆμα, ὅπως χαρακτηριστικά ἐλέχθη, ἐνδὸς εὐρέως φάσματος ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ, ἀπὸ τὸν αὐστηρὸ ἐξειδικευμένο μελετητὴ - ἐρευνητὴ ὡς τὸν φιλόστοργον ἀναγνώστη, ἀφοῦ εἶχε τὸ μεγάλο προσὸν νὰ ἀπευθύνεται με τὴ δυνατότητά του γραφίδα στὸν αὐστηρὸ καὶ ἐξειδικευμένο μελετητὴ - ἐρευνητὴ, συγχρόνως ὁμως στὸν ἀμήτο ἀναγνώστη με τὸ ἴδιο ἄμεσο ἀποτέλεσμα.

Ὁ ἴδιος ὁ Ράνσιμαν σὲ συνέντευξη Τύπου ποὺ ἔδωσε στὸ «Βῆμα τῆς Κυριακῆς», ὅταν εἶχε ἔλθει στὴν Ἀθήνα σὲ ἡλικία 94 ἐτῶν, νὰ τιμηθεῖ με τὸ βραβεῖο «Ἰνῶση», εἶχε πεῖ: «ἡ μεγάλη μου ἱκανοποίηση καὶ ἀνταμοιβὴ εἶναι ὅτι τὰ βιβλία μου ἐπανεκδίδονται ξανά καὶ ξανά».

Ὁ Στήβεν Ράνσιμαν, ὑπῆρξεν ὁ χαρισματικὸς συγγραφέας, ποὺ θεωρεῖται ἡ μεγαλύτερη αὐθεντία στὸν τομέα του, ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀνέσυρε τὸ Βυζάντιο ἀπὸ τὴν ἐρευνητικὴ ἀφάνεια καὶ ὁ πρῶτος δυτικὸς ἱστορικὸς ποὺ ἀπομυθοποίησε τὴν ἱστορία τῶν Σταυροφοριῶν καὶ με τὴν ἐπιστημονικὴ του δύναμη ἀπέδειξε ὅτι ὁ κλασικὸς κόσμος ἀναδύθηκε καὶ ἐπιβίωσε τῶν μεταβαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν καὶ κατακτήσεων.

Τὸν Ράνσιμαν καταγοίτευε ἡ Μεσαιωνικὴ Ἑποχὴ καὶ σχεδὸν κανεῖς μέχρι τότε δὲν ἐνδιαφερόταν σχετικὰ με τὴ Μεσαιωνικὴ Ἑλλάδα. Τὸν ἀπασχόλησε ἐπιστημονικὰ ἡ Ἑλλάδα, οἱ γειτονικὲς βαλκανικὲς χώρες, καθὼς καὶ οἱ Σταυροφορίες, οἱ ὁποῖες ὑπῆρξαν καταστρεπτικὲς, με ἀποτέλεσμα τὸ Ἀνατολικὸ Ρωμαϊκὸ κράτος νὰ ὀδηγηθεῖ στὸν ὀλεθρο καὶ στὴν ὑποδούλωση ὁ Ἀνατολικὸς Χριστιανισμός.

Ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ ὁ τρόπος ἀλλὰ καὶ τὸ πρόσωπο ποὺ τὸν βοήθησε νὰ εἰδικευθεῖ στὶς βυζαντινὲς σπουδές. Ὁ ἴδιος ἀφηγεῖται ὅτι ὅταν ἄρχισε τὶς σπουδές του, κορυφαῖος βυζαντινολόγος ἦταν ὁ Καθηγητὴς, Δρ. Bury, ἀκαδημαϊκός, ποὺ πρὶν ἀσχολήθηκε με τὴν κλασικὴ Ἑλλάδα καὶ κατόπιν με τὸ Βυζάντιο. Ὅπως, ὁμως προσθέτει σὲ συνέντευξή του ὁ Στήβεν

Ράνσιμαν, ο Bury ήταν μοναχικός άνθρωπος και δεν επιθυμούσε να έχει φοιτητές, ούτε του άρεσε που υποχρεώθηκε να τον κάνει μαθητή του. Τό να συναντήσει μάλιστα ο Ράνσιμαν τον Bury ήταν μία δύσκολη υπόθεση. Τον είχε, όπως λέγει ο ίδιος, πρωτογνωρίσει στο γραφείο του στο Cambridge. Ήταν ο πιο διάσημος Καθηγητής της Ιστορίας και προσπάθησε να αποθαρρύνει πολύ τον Ράνσιμαν. Μάλιστα, του υπογράμμισε ο Bury ότι θα έχανε τον καιρό του μελετώντας την Ανατολική Ευρώπη και τους μεσαιωνικούς χρόνους, εκτός αν ήξερε σλαβονικές γλώσσες. Έτσι ο Ράνσιμαν να γνωρίζει από μόνος του Ρωσικά. Έτσι, αναγκάστηκε ο Bury να τον δεχθεί, ή προσέγγιση όμως εξακολουθούσε να παραμένει δύσκολη υπόθεση, αφού λόγω γήρατος και ασθενικότητας απουσίαζε συχνά από το γραφείο. Γι' αυτό αναγκαζόταν ο Ράνσιμαν να του στέλνει γραπτές σημειώσεις και απορίες στο σπίτι τό, οι οποίες όμως ούδέποτε έφθαναν στα χέρια του, διότι δεν του τις έδινε ή σύζυγός του, ή οποία πίστευε ότι ο Καθηγητής Bury δεν ήθελε να ενοχλείται με τέτοια πράγματα, γι' αυτό το λόγο κατέστρεφε, τι έστελνε ο Στήβεν Ράνσιμαν.

Όμως, ανίκητη ή δύναμη της θέλησης του Ράνσιμαν. Σύν τώ χρόνω ανακάλυψε ότι ο Bury έκανε κάθε πρωί τον περίπατό του γύρω από το Cambridge, έτσι ο Ράνσιμαν παραφύλαγε να περάσει, καθώς μάλιστα στον Bury άρεσε να έχει και κάποιο συνοδό στη βόλτα του. Τον συνόδευε λοιπόν ο Ράνσιμαν, κρατώντας ένα τετράδιο και ρωτώντας τον σχετικά. Ο Bury έχοντας μεγάλη γνώση και εύστοφο νοῦ δεν χρειαζόταν να ανατρέξει στις πηγές, στα κείμενα και στις μελέτες, διότι πάντοτε γνώριζε τί να απαντήσει. Κι όταν κάποτε δεν θυμόταν, ή άγνοούσε τί να απαντήσει, έστελνε ο Bury στον Ράνσιμαν μετά από λίγο την επιστημονική απάντηση. Δυστυχώς, όπως αναφέρει ο Ράνσιμαν, ο Bury υπήρξε ο πρώτος και ο τελευταίος του διδάσκαλος. Ύστερα από κάποιο χρονικό διάστημα άρρώστησε ο Ransiman, άφησε το Cambridge κι όταν έγινε καλά και επέστρεψε, ο Bury είχε πεθάνει. Από κεί και πέρα, συνέχισε μόνος του και προχώρησε στο όλο θέμα.

Ο Στήβεν Ράνσιμαν στο διάστημα μεταξύ των έτών 1942 με 1945 υπήρξε καθηγητής Βυζαντινής Ιστορίας και Τέχνης στο Πανεπιστήμιο της Κωνσταντινούπολης. Χάρη στην έρευνα που έκανε αυτήν την περίοδο στην Τουρκία, δημοσίευσε στο διάστημα 1951 έως 1957 σε τρεις τόμους το μνημειώδες έργο του για την ιστορία των Σταυροφοριών. Κατά τα επόμενα χρόνια δημοσίευσε πλήθος έργων για την Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και των γειτονικών χωρών, σε όλο το εύρος από την Συρία μέχρι τη Σικελία.

Ο Στήβεν Ράνσιμαν υπήρξε θαυμαστής και λάτρης της Ορθοδοξίας. Λίγο καιρό πριν πεθάνει ασπάστηκε την Ορθοδοξία και βαπτίστηκε στο Άγιον Όρος.

Ο Στήβεν Ράνσιμαν υπήρξε ο άνθρωπος που ποτέ δεν βαρέθηκε, θα γράφει ή Ακαδημαϊκός Άγγελικη Λαΐου. Λαμπερές προσωπικότητες, όπως ο Στήβεν Ράνσιμαν είναι σπάνιες και σπάνια γίνονται ιστορικοί και τέλος

σπάνια έλκύουν την αγάπη και το σεβασμό, όχι μόνον των ειδικών του κλάδου τους, αλλά και του εύρους κοινού, και μάλιστα σε ξένη χώρα. Στην Ελλάδα αγαπήθηκε ιδιαίτερα και ταυτίστηκε με το Βυζάντιο. Ο Στήβεν Ράνσιμαν έσπασε τα πολλαπλά φράγματα που έμποδίζαν τους πολλούς στη χώρα μας να δουν το Βυζάντιο ως μία σημαντική περίοδο της ιστορίας του έλληνισμού και την επίσημη της Ιστορίας με την αίγλη που την περιέβαλε και τη διδακτική ικανότητα που είχε στο παρελθόν.

Η προσωπικότητά του συνέβαλε στο να έντυπωσιάζει και να έλκύει το ενδιαφέρον του συνομιλητή του. Σε μία από τις πολλές ευκαιρίες, σε άμερικανικό Πανεπιστήμιο τον παρακολουθούσαν προπτυχιακοί φοιτητές, εύφυστοι μὲν αλλά με ελάχιστες γνώσεις σχετικά με το Βυζάντιο. Ο Ράνσιμαν τους μάγεψε. Κρέμονταν απ' το στόμα του μαγεμένοι από τις Ιστορίες που τους έλεγε για το Βυζάντιο, για τα Βαλκάνια, για την Ιστορία.

Η θητεία του Ράνσιμαν υπήρξε λαμπρή όχι μόνον στην ιστορική έρευνα και την πανεπιστημιακή διδασκαλία, αλλά και στη διπλωματική υπηρεσία της Μεγάλης Βρετανίας. Η διδακτική του εμπειρία πλούσια, που απέκτησε στις δεκαετίες του '30, '40, '50, με σημαντικότερη την τριετή του θητεία στο Πανεπιστήμιο της Κωνσταντινούπολης και μάλιστα σε μία ιδιαίτερα κρίσιμη περίοδο για τις τύχες της Ευρώπης και του κόσμου ολόκληρου (1942 - 1945).

Σημαντική υπήρξε και ή σύντομη επίσης θητεία του ως διευθυντή σπουδών στο Βρετανικό Συμβούλιο της Αθήνας (1947 - 1949), σε μία πολύ κρίσιμη περίοδο της νεοελληνικής Ιστορίας, περίοδο έμφυλλίου πολέμου, κατά την οποία προσπάθησε να δώσει έμφαση γύρω από το Βυζάντιο και τον πολιτισμό του.

(ή συνέχεια στο επόμενο)

*****

Εικών του εξωφύλλου:

Η εικών της Γεννήσεως του Χριστού εκ του τέμπλου του Ι. Ν. Αγ. Μάρκου Βροντάδου επί της κριτικής εκδόσεως των P. Maas - C. Trypanis, Oxford 1963, του Κοντακίου του Ρωμανού του Μελαβού: *“ Η Παρθένος σήμερον τον Υπερούσιον τίκει ”*.

Άπασαι αι εικόνες των εξωφύλλων του έτους 2020 ήσαν εκ του Ι. Ν. Αγ. Μάρκου Βροντάδου.

